

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Institutio Vitæ Ad Exemplar Passionis Domini Et
Salvatoris Nostri**

Sgambata, Scipio

Dillingæ, 1686

Liber I.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53753](#)

(+) 10

INSTITUTIO VITÆ AD EXEMPLAR PASSIONIS DOMINI *& Salvatoris Nostri*

LIBER I.

Inspice, & fac secundum exemplar, quod tibi in monte mon. 35. v. 40. stratum est. Duo sunt, quæ cūpientibus vitam rectè instituere, necessariò præstanta sunt, quæ duabus illis votibus indicantur: *Inspice, & Fac.* Intenta nimirum contemplatio Passionis Domini, ejusque sollicita, & strenua imitatio. Exemplar enim omnibus propositum est; ante quorum oculos Christus JESUS Gal. 3: prescriptus est in nobis crucifixus. Sed v. i. ideo in monte positum dicitur, quia, ut id contemplemur, ex eundem domo, excedendum est urbe, populi frequentiâ,

A tur.

2 DE PASSIONE DOMINI.

turbis negotiorum ac sollicitudinum, & attollendus oculorum obtutus à planis & humilibus cogitationibus, ad arduas & sublimes. Quoniam verò non omnium est, Passionem Domini ita inspicere, ut in ea vitæ præcepta distinguant, idque alias alio acutiùs & perspicaciùs facit, quo divina lux alium alio clariùs illustrat; ideo, quod inspicere Dei beneficio mei oculi hebetes languidiq; potuerunt, censui breviter adnotandū: facient idem melius, qui distinctiùs, & clariùs vident. Et quia triplex est Vitæ Spiritualis gradus, Incipientium, Proficientium, Perfectorum, quas etiam Vias tres vocamus, Purgativam, Illuminativam, Vnitivam; divinum hoc exemplar in tres partes cogimur distribuere, quæ singulis vitæ Spiritualis partibus ordine respondebunt. Prima erit ab exordio usque ad hortum, quæ Incipientium vitam informabit, & Viam Purgativam. Secunda ab horto ad Tribunal Pilati, & condemnationem Domini, quæ Vitam Proficientium erudiet, ac Viam Illuminativam. Tertia inde ad finem, quæ Vitam Perfectorum instituet, ac Vi-

am

L I S. I. C A P. I.

3

am Vnitivam. Erunt autem singularum
patrium præcepta vndecim, rotidem fide-
lium Apostolorum numero respondentia,
ut simul ex omnibus mysticus fiat nume-
rus Trigintatrum, qui Virum perfectum
indicat, *in mensuram etatis plenitudi-* Ephes.
nis Christi. Vitæ Incipientium aœ Viæ 4.v.16.
Purgativæ præcepta sunt hæc:

I.

Passionem Domini esse vnicum exemplar,
ad quod vitam omnem conformare o-
porteat,

II.

Statuendum semel esse, cum Christo vivere
& mori.

III.

Voluntatem nostram, quæ bonum quærit,
nusquam illud inventuram, nisi in Pas-
sione Domini.

IV.

Voluntatem nostram, quæ malum fugit,
nusquam alibi tutum perfugium, quam
in Passione Salvatoris habituram.

V.

Intellectum nostrum nullibi posse con-
quiescere, nisi in Domini Passione me-
ditanda.

A 2

VI.

4

DE PASSIONE DOMINI.

VI.

Initium Vitæ bene instituendæ esse, propo-
nere sibi congruentem & Deo gratum
finem, & media apta ac probata.

VII.

Vitæ bene institutæ Dæmonum & ho-
minum insectationes omnes profu-
ras.

VIII.

Institutum bonæ vitæ magno animo esse
capessendum.

IX.

A perfecta purgatione peccatorum per
confessionem initium esse faciendum.

X.

Eucharistiam nobis à Domino relictam es-
se, hujus vitæ ad Passionis exemplar in-
stituendæ monumentum & robur.

XI.

Purganda esse vitia sermonis nostri ad ejus
exemplar, quem Dominus post cœnam
habuit.

CA.

CAPUT I.

*Passionem Domini esse unicum
exemplar, ad quod vitam omnem
conformare oporteat.*

Christus passus est pro nobis, vobis re-^{1 Pet. 2.}
Alinquens exemplum, ut sequamini v. 21,
vestigia ejus. Verba sunt hæc B. Petri,
quibus monemur, Christi Domini Passio-
nem ante oculos nostros velut exemplar,
ad quod vita nostra sit conformanda, pro-
ponere. Etsi enim cuncta Domini vesti-
gia sequi nos oporteat, tamen illa præser-
tim à nobis sunt & observanda diligentius,
& secunda devotius, quibus à cœna
ad crucem, à mystica & incruenta obla-
tione, ad sensibilem, & cruentam immo-
lationem unius diei spatiō progressus est.
Quæ dies inter angores & ærumnas, in-
ter dolores & cruciatus transacta, optimè
brevem hanc vitæ nostræ, quæ inter simi-
les calamitates transigitur, ærumnosam &
luctuosam diem designat. Nam quemad-
modum Christus Dominus à lavacro, quo
discipulorum suorum pedes abluit, per
varia locorum, actionumque discrimina

A 3   teten-

6 DE PASSIONE DOMINI.

tetendit ad mortem: ita nos à lavacro ba-
ptismatis per diversas occupationes distra-
ctionésque, & varios casus ad mortem.
gradimur, & modò in cœnaculis, modò
in hortis, modò in consilijs, modò in re-
gijs, modò in prætorijs, modò in urbe,
modò in móribus sum⁹. Semper tamē quo-
cumq; eamus, angores, calamitates, mole-
stiæ nos sequuntur, nec usquā desunt no-
bis caro insidiatrix, diabolus insector,
mundus illusor. Eadem enim nostra
peccata, quæ Christo Domino tam a-
cerbos attulere cruciatus, plurimorum
nobis quotidie causa sunt malorum,
quæ, nisi divinâ misericordiâ protega-
mur, exterius, interiusque nos cruci-
ant. Cùm igitur Passioni Dominicæ sit
necessariò vita nostra tam similis, necesse
est, ad eam semper intentos oculos velut ad
exemplar habeamus, ut, quemadmodum
Christi Domini Passio omnia sua mala ex
vitæ nostræ desumpsit erratis, ita contrà
vita nostra bona omnia ex illius imitatio-
ne desumat. In hoc enim Dominus pas-
sus est, ut nos vitam hanc pati doceret, &
quemadmodum ipse illo die inter extre-
mas calamitates nihil ex beata illa animi
sui

sui tranquillitate ac felicitate deperdidit,
 ita nos doceret, inter has tot tantasque vi-
 ta hujus ærumnas, & miserias esse felices.
 Sequamur ergo vestigia ejus, non solùm
 ut per Passionem ejus & crucem ad resur-
 rectionis gloriam perducamur, sed ut in
 ipsa hujus vita Passione simus beatè tristes,
 & feliciter ærumnosi, & in quibuscumque
 casibus mortalitatis humanæ *communi-*
cantes Christi Passionibus gaudeamus. O-
 lim dicebatur Abraham: *Ambula coram* ^{I. Pet.}
^{4. v. 13.} *Gen. 17.*
me, & esto perfectus. Arduum sanè ^{v. 1.}
 mandatum; Deum enim in viarum sua-
 rum perfectione gradientem, nec longè
 sequi facile est, ipsique cœlestium spiri-
 tuum ordines, infinita intercapedine ab eo
 distantes, alis desiderij semper intentis
 eum assequi nituntur, nec tamen un-
 quam comprehendunt. Ipsa sex alis præ-
 dicta Seraphim, tarditatem suam agnoscen-
 tia, vultum ac pedes modestè ac verecun-
 dè tegunt, ut in ipsis quoque verè illud
 usurpes: *incurvati sunt colles mundi ab Hab. 3,*
itineribus æternitatis ejus. Quo pacto ^{v. 6.}
 igitur non arduum ac difficile esset homi-
 ni corpus infirmum, & grave circumfe-

A 4   renti

8 DE PASSIONE DOMINI.

renti, Deum non modò sequi, sed præire, hoc est, quem nunquam vidisset, imitari, & vitæ suæ gressibus divinæ perfectionis exempla prævertere. Atqui hoc præcipi videbatur Abrahamo: *Ambula coram me,*

Exod. & esto perfectus. Itaque & Moses Deum

33. v. 15. contestatus est, nisi ipse Dux esset, num-

quam alio duce homines per hujus vitæ deserta invia, & inaquosa rectè viam instituturos, & David velut jure sibi videbatur exposcere, ut, cuius rei mandatum dedisset, ejus præberet exemplum. ita deum fore, ut homines eum non modò sequerentur, sed circumfluerent. *Exurge Domine*

Psalm. Deus in præcepto, quod mandasti, & Syna-

§. v. 3. goga populorum circumdabit te. Factum

tandem est, quod petebant, & pondere nostræ mortalitatis assumpto, cruce etiam ac toto miseriарum nostrarū onere suscepto,

Deus ipse nos præire cœpit, ac dicere, *Ve-*

Matt. nite post me. Non ergo nobis arduum il-

4. v. 19. lud & grave proponitur: Ambula coram

Deo: sed illud facile, & inter Ethnicos quoque vulgatum: *Sequere Deum, ac De-*

um hominem, non per sublimia majesta-

tis

tis suæ, sed per infirmitatis ac miseriæ
tuæ impiæ & depressa gradientem. *Siquis Matth.*
vult venire post me, inquit, tollat cru- 16. v.
cem suam & sequatur me. Quis adeò seg- 24.
nis, adeò restitans, & fugax, quin ad
Christum Dominum, toto vitæ itinere se-
ständum, excutetur, & alliciatur hac voce?
Qui vult, inquit, non cogo, non impero,
vos videritis, quid vestræ salutis, ac felici-
tatis intersit. Qui vult venire post me,
qui una sum via, quâ itur ad vitam, Tollat
crucem suam, & sequatur me. Si ego u-
nus omnium crucem fero, æquum est, ut
quisque vestrûm suam, quam sibi ipse fe-
cit, quam & mihi imposuit, quam reji-
cere, etiamsi velit, non potest, ferre ne
gravetur. Hoc ergo nobis initio vitæ
instituendæ sit propositum: Christiani
sumus, si Christum Ducem vitæ, ac Ma-
gistrum nobis à Deo datum credimus, non
aliter nobis esse vivendum, quam ipsius
exempla nos doceant: nec alia magis ejus
exempla veneranda esse, & sollicitè con-
fectanda, quam quæ, ut firmius hærerent,
memoriæ posteriorum, voluit esse poste-
ra. Difficile homini futurum erat, totam

A s

Domini

10 DE PASSIONE DOMINI.

Domini vitam mente retinere, sibiique proponere semper imitandam: licet huic obli-
vioni humanæ consulturus Dominus, cùm posset inter nos diuturnam vitam agere,
maluerit juvenis mori, & ex trib⁹ ac trigin-
ta, quos vixit in terris, annis tantum
tres publicè agere, quo scilicet cupienti-
bus ejus omnem vitam præ oculis semper
habere, difficile non esset, triennij gesta
meminisse, præsertim quod, ut B. Joannes
ait, ex innumeris vix pauca Evan-
gelistæ conscripserunt. Sed homo He-

Psal. 8. braica voce *Enos* dicitur, quod oblivio-
v. 5. sum sonat; est enim cum omnium bono-
rum facilè immemor, tum maximè eo-
rum, quæ præsentissima ei sunt, maxi-
mèque necessaria, Sui, ac Dei. Ne igitur
queri posset, longiorem esse Salvatoris
Historiam, quām ut ejus ubique memor
esse posset, contracta est in unam diem.
Si omnia tenere non potes, at unius diei
memor esse, unam diem velut ante oculos
uno obtutu spectandam tibi proponere
poteris. Qui tragædiarū præcepta olim tra-
didere, hoc inter cætera observandū cen-
suerunt,

suerunt, ne actio, quæ in theatro exhibetur, esset unius diei duratione prolixior, sed una solis periodo clauderetur, quod ita levius auditori futurum esset, exempli illius, reique gestæ memoriam ad suæ vitæ informationem animo conceptam, perpetuò servare. Divina hæc tragædia, quæ sub Christi Domini, tot aspera & acerba patientis, personâ vitæ humanæ specimen nobis ob oculos ponit, unius diei ambitu concluditur. Omnino indignum, intolerabile est, tanto spectaculo, tamque nobis necessario nolle nos diligenter intendere, cum & nostra res in eo tot modis agatur, & fabula non sit, sed nostrorum malorum, quæ à Christo luuntur, nostræ vitæ, quæ à Christo expiatur, instruitur, emendatur, historia. Semper igitur erecti & vigiles in illud theatrum, in illam diei unius actionem animo pendeamus, à qua salus pependit omnium sæculorum. *Hæc Ps. 117 est dies, quam fecit Dominus, ut ei condoleamus, & compatiamur in ea.* Dies verè solennis in condensis montis Olivarum usque ad cornu altaris, id est, Crucis. *Dies Isa. 49. Salutis,* à qua die lucem solémque omnis v. 8.

vita

vita hominum trahere debeat, quæ una dies plus nobis profuit ad exemplum, quâm omnium veterum Sanctorum sæcula, omnes, quæ evolutæ sunt, aut evoluentur, ætates.

CAPVT II.

Semel statuendum esse, cum Christo Vivere, & Mori.

Ioann. **E**amus & nos, & moriamur cum eo.
ii. v. 16. Hæc una debet esse vox nostrum omnium, Christi Domini Passionem contemplantium. In qua voce cùm & nostræ salutis, & vitæ spiritualis initium, ac fundamentum sit positum, necesse est primum statuere, quid sit cum Christo vivere, & mori, deinde, quâm id sit Vtile, Honestum, Delectabile, quo ad id strenuè suscipiendum adducamur, ostendere. Vivere, & Mori cum Christo dicemus eos, qui non modò in ijs, quæ præcepta sunt, Christum non relinquant, sed nulla penitus in re velint aliter vitæ suæ cursum instituere, quâm ut Christus instituit, & ut
1. *Ioan.* verbis Apostoli Ioannis utamur, sicut ipse
2. *v. 6.* ambu-

ambulavit, & ipsi velint ambulare, nec ad dexteram deflectere, nec ad sinistram, vestigia vestigijs premere, & hoc facere, quod ab ipso factum intellexerint. Est etiam in vulgari hominum amicitia & societate mos hic, ut quidam se mutuo obstringant, ut una vivere, & mori velint, nec alter ab alterius unquam sententia & familiaritate discedere: si tu diem atrum, nomine lucidam dixeris, ego idem affirmabo, si in ignem te immiseris, sequar, si alis sumptis in sublime te extuleris, ego quoque ales fiam. Sic illi solent suas inter se sodalitates & amicitias contrahere. Ita, qui cum Christo vivere & mori statuit, ille, quod Christus vile, abjectum & noxiūm judicavit, id semper ex animo contemnet ac fugiet, quod contrà magni aestimavit, quod elegit ac secutus est, id semper magni aestimabit, eliget ac sequetur, ac tum se beatorem putabit, cùm similiorem Christo Domino viderit; tum miseriorem, cùm ab ejus exemplis vestigiisque se agnoverit longius recessisse. Hoc est cum Christo vivere & mori. Jam verò, quam id utile homini sit, nemo

non

14 DE PASSIONE DOMINI.

non videt, cùm in eo docuerimus vitæ perfectionem esse positam. Sed quia non nulli sunt, quibus pudor non est, ultro affirmare, nolle se esse perfectos, ostendendū est, eos de salute sua periclitari, qui nolint Christum Dominum intentè sequi, ejusque vestigijs inhærere. Nam cùm Salutis, ac Vitæ arcta sit semita, paucique eam, ut ipse ait Salvator, inveniant, qui vagari volunt, & contemptis certis exploratīsque vestigijs hinc inde pro arbitrio, ac libertate deflectere, iij, facile omnino aberrant, nec amplius viam, in quam redeant, vident. Itaque in retanti momenti, in qua salus æterna agitur, velle nugari, & nescio cuius insanæ licentiæ dulcedine, certum iter ac rectum deserere, quid aliud est, quam in æterni exitij periculū se præcipitem dare? Præterea negligenda non est ea quoque consideratio, eos, qui languida & vulgaria sequi volunt virtutis exempla & quibusdam popularibus, ut ita dicam, præceptionibus vitam informare, cujusmodi sunt, qui se dicunt nolle esse perfectos, & satis sibi esse, si servent divina mandata: eos, inquam, irritam Domini beni-

benignitatem, supervacaneum & inutile
beneficium reddere. Nam ut homines
docerentur non esse blasphemi, non par-
ricidae, non adulteri, non raptiores, ad id
minime necesse erat, è cœlo Deum ad hæc
ima descendere, & se hominibus præbere
visendum. Satis enim Religionem doce-
bat Abrahamus, Observantiam in paren-
tes Isaacus, Castimoniam Iosephus, alie-
ni abstinentiam Elias. Vulgaris hæc pro-
bitas, quam Christianorum plerique se-
ctantur, &quâ volunt esse contenti (grave
dictu) etiam apud Ethnicos invenitur.
Quorsum igitur Christus è cœlo venerit?
Quorsum tamen præclara ediderit perfectæ
sanctitatis exempla? Quorsum docendo,
ferendo, agendo præluxerit? si tam faci-
lè nobis licet ejus, nomen & cultum pro-
fessis, alterius institutis vivere? Non te pu-
det, Christianus cùm dici velis, & esse,
non idem de divitijs sentire, quod Christus
senserit, & quas ille spinas vocavit, tu ro-
sas putes? Non confunderis, cùm te Chri-
sti membrum esse dicis, à capitib[us] tui senten-
tia dissidere? & cùm ille decreverit, bea-
tos esse Pauperes, Mites, Lugentes, tu

contra

16 E E P A S S I O N E D O M I N I .

contrà beatitudinem colloces in Opibus,
Potentia , Voluptate ? Quale monstrum
est , in quo aliter manus , aut pes audet de
rebus judicare , quàm caput ? Nónne capi-
tis sui sensu ac mente membra omnia
sentiunt , ac decernunt ? Cur ergo tu , cùm
Christi membrum esse velis , aliter de hujus
vitæ rebus audes existimare , ac censere ,
quàm Christus censeat ? Jam verò , quàm
sit honestum , Vivere & Mori cum Chri-
sto , necesse non est , pluribus demonstrare .
Nemo enim ex ijs , qui aliter vivunt , non
facilè hoc sublimius esse fatetur , ac digni-
us , séque socordiæ , & negligentiæ dam-
nat , quòd , quæ potiora esse non dubitat ,
recuset imitari . Video , inquit , meliora ,
probóque , deteriora sequor . Sed quæ de-
mentia est , dignum se hujus imitationis
gloriâ non putare : quod dedecus & pro-
brum , hujus decoris , & laudis participa-
tione se spontè fraudare : Præsertim quòd
ij , qui ita loquuntur , non omnes ex igna-
va & vili fæce sunt , sed plerique è nobi-
litate selecta , è flore militiæ , è primis sa-
pientiæ vitæque civilis capitibus , quibus
omnibus persuasum est , nihil esse gloria

præ

præferendum , nullamque aut voluptatem , aut rerum copiam præ unius laudis studio habendam . Cur igitur , qui sic de honestate sentiunt , tam ignavè Christum sequi recusant : quod ut factu arduum , ita præ omnibus , quæ homines præstare possint , honorificum , gloriosum negare non possumus . An , si quis Regis sui vexillum sequutus , in obvios hostes impavidus ruat , magni æstimandus est , si quis Christum , & Regem , & Deum , & omnia , pari alacritate sequatur , non est id quoque ei magna laudi dandum ? Aut cur non æquè hujus atque illius laudis ambitione ducuntur ? Siquid animi , siquid roboris est ad ardua capessenda , ad dura superanda , hic ostendite . Deus vocat : Sequimini me , inquit , Officium ac fides in baptismo obstricta nos cogunt , Regem ac Ducem sequi . Præmium allicit , ut regnum cœlorum inter primos ingrediamur , ne tumultu irruentium & prohibentium excludamur . Metus compellit , ne desertus à nobis jure nos deserat , & quicum vivere , ac mori noluimus , cum eo ne mortui quidem reperiatur . Eamus & nos , & moriamur

B

cum

cum eo. Una obstat res, una rem tantam turbat & præpedit difficultas. Injucundum est, sequi Christum, & hunc crucifixum. Insuavis est vita, quæ sub Crucis vexillo ducitur. At ego putabam, me cum viris loqui, apud quos pluris esset decus, & gloria fidei servatæ Duci suo, quàm levis & momentanea voluptas. Sed si voluptate ducimini, sempiternas inferorum pœnas cogitate, quas non facile vitabitis, nisi Christum perfectè sequi semel statueritis. Verùm quia nec absens inferorum cruciatus multū istos movet, tantūm præsentia cogitantes, & ipsi sibi, nescio qua confidentia, pollicentur, se ab ijs immunes evasuros, monendi sunt, nequaquam putare, jucundū esse homini, ex sensu vivere, ex ratione autem vivere, non esse jucundum. Nam si homo ratione magis quàm sensu constet, quæ causa esse possit, cur jucundiora sint homini, quæ sensum alliciunt, quàm quæ sunt grata rationi? Imò cùm ratio in homine una sit æterna, sublimis, domina, una denique hominem faciat, una de rebus judicet, ac decernat; quàm esset insanum, eam in bonum sensus præci-

præcipitem ruere , quod ipsa non percipit;
sui verò boni, quô unô oblectatur & gau-
det, vel oblivisci, vel, quod absurdius esset,
id aversari , & horrere : Rationis autem
quod aliud bonum est, quàm Virtus &
Sapientia , ac proinde Christus Dei Vir-
tus , ac Dei Sapientia : Quid ais : non esse
jucundum sequi Christum? Non ita Pe-
trus ajebat : *Domine quò ibimus?* *verba* ^{Ioan. 6.}
vítæ æternæ habes. Non ita Petrum secu-
ta tota sentit Ecclesia , quæ clamat assidue ,
Trahe me post te , curremus in odorem ^{Cant. 1.}
unguentorum tuorum. Denique eò co- ^{v. 4.}
geris , ut aut neges, Virtutem ac Sapien-
tiam jucundam esse rationi ; quod si dixe-
ris, deprehenderis, eâ ipsâ , cuius gustum
tam malè dijudicas , carere ratione : aut
statuas, suis voluptatibus , suo bono ca-
rendum esse rationi , si sensui commodum
non sit : quod erit dicere , Domino id
nō esse faciendum, quod servo nō libuerit:
aut quod est aptius exemplum , sessori
frænum & calcaria habenti , eò esse eun-
dum , quò suus equum impetus rapit ,
non quò res & opportunitas equitis po-
scat. Et tamen quàm non injucunda sit
sensui vita ex virtute traducta , testantur

20 DE PASSIONE DOMINI.

(ut Sanctos omnes omittam, quorum apud istos languet auctoritas) Epicurei ipsi, qui vel maximè sensui assentientes aebant, voluptatis gratiâ sectandam esse virtutem. Quò miseri devenimus, ut Epicureorum quoque nos exempla damnent! ut ad Christum sequendum ipse nos cogat Epicurus! abominemur hoc probrum, & ipsi Eum ultrò sequamur.

CAPUT III..

*Voluntatē nostram, que bonum
quærit, nusquam illud inventuram, nisi
in Passione Domini.*

*Ps.144.
v.7.* **C**onvertere anima mea in requiem
tiam. Quousque aberras? quousque
à via divagaris? Nusquam nisi in Domini
Passione bonum, quod quæris, invenies,
nusquam proinde, nisi in Passione Domini
conquiesces. Hoc, quia validissimum
principium est ad totius vitæ institutio-
nem (quippe Finis, ac Boni constitutio
omnium & actionum, & affectionum a-
nimi est radix atque origo) diligenter, ac
studiosè probandum est. Voluntatis no-

stræ

stræ motus, atque impetus fertur in duplex bonum: alterum, quod amet, quia in se bonum est, atque amore dignum, quem amorem amicitiae vocamus; alterum, in quod feratur amore cupiditatis, & ut vocant, concupiscentiae, quia bonum id sibi & commodum experitur. Age, si de priore amore amicitiae loquamur, quærendum est, quod sit voluntati nobilissimum, gratissimum hujus amoris objec-
tum: nec dubium, quin id sit unus Deus, qui summum & infinitum est Bonum. Verum quia hujus vitæ conditio minimè patitur, id bonum à nostra voluntate in ipso fonte degustari, quod assecuturos nos post hujus vitæ spatia exacta confidimus; necesse est, ejus interea derivationes quasdam & effluxus delibemus, & quamdiu fons negatur, rivulos consequemur. Hinc sit, ut voluntas nostra, sicutientis instar cervæ, dum ad flumen illud anhelat, cuius *impetus laetificat civitatem Dei, quæcumque hinc fluenta, quæcumque sunt scaturientes, quæ inde ortum ducere videantur, in eas avidè se immerget, ut sitim, quam his sedare non potest, saltem fallat,*

22 DE PASSIONE DOMINI.

ac temperet, ac s̄æpe, quod miserum est, in lacunas & venenatos fontes imprudens incidat, s̄æpe etiā siti percita & furens incurrat, & cum voluptate mortem hauriat. Sed, si sapimus, si volumus sitim restinguere, & venena vitare, quāram⁹ necesse est, ubi sinceror, ubi plenior & uberior Divina se bonitas effundat, illic nos mergam⁹, & quantū hīc licet, sitim hāc nobis insitam boni amandi restinguamus. Perspicuum autem est, nulla certius in re Divinam elucere bonitatem, quām in Christi Domini Passione, ut omnis alia quācumque bonitatis ostensio huic unī comparata instar sit guttæ cum oceani immensitate collatæ. Nam cūm Dei Bonitas ejus operibus manifestetur, quā omnia facit bona valde, tribus maximè operibus apparuit, Creatione, Incarnatione, Redemptione. Id tamen eo ordine, ut (si liceret, Deū usquam se ipso vocare meliorem, qui semper sibi par, nostrā tantūm cognitione capere videtur perfectionis augmenta) primo opere Bonus, Secundo Melior, tertio Optimus diceretur. Etenim amorem ostendit Bonorum Communis

municatio. Bona autē vel externa sunt, vel interna: horū Communicatio alia est, quæ amicum bonorum tantum participem facit, ut ijs frui possit; altera, quæ etiam dominum, ut ea in suum usum vertere, ac, si ei libeat, possit abolere. Primo opere Deus Bona sua externa nobiscum communicavit. Secundo communicavit interna, cùm nobis Filium dedit, sibi Consustantialem. Sed solā Incarnatione sic nobis dederat Christum, ut ejus aspectu tantum & societate frueremur. Addidit ergo tertium, ac summum, ut Eum nobis ita daret, ut liceret nobis Eum, si vellemus, etiam interficere, quod summum rei dominum est; imò ut re ipsa, atque affectu is à nobis, & pro nobis interficeretur. Quòd si Cleopatra, nescio quæ mulier, tantum se putavit Antonio viro suo amore suum commendâsse, dum ereptum ex auribus unionem in ejus gratiam aceto dissolutum ei propinavit; quid Deum nobis benevolentia ostendisse dicemus, cùm Filium suum ejusdem secum essentia pro nobis tradidit occidendum? Dic mihi Voluntas, quæ bonum, quod ames, quæris, ubi nam putas te plus divinæ bonitatis posse

B 4 repe-

24 DE PASSIONE DOMINI

reperire? Commendat Deus in hoc uno
Ioan. 3. maximè bonitatem suam, quòd sic mun-
v. 16. dum dilexerit, ut Filium suum Unigenitum
daret. Nusquam ergo tam dulcis & sua-
vis est Dominus, nusquam tantum, quid
in eo vis bonitatis possit ostendit, quan-
tum in hoc: unde nullo in opere tanto-
pere amandus est. quantum hic, ubi seip-
sum totum amori impendit. Atque adeò
voluntas, si bonum quærit, quod amet
amore amicitiae, nullibi quām in Passione
Domini illud majus inveniet. Et quia
nullibi nisi in maximo bono quiescit, non
erit ei quies ulla, donec in Domini Passio-
nem se totam effuderit. Adde, quòd, cùm
voluntas nostra conjuncta sit corpori,
neque pro hujus vitæ statu bonum abstra-
ctum, & quod sensibus non objicitur, con-
templari valeat, Christò Dominò, in quo
summam illam & incomprehensibilem
Dei bonitatem ipsis oculis videt, necesse
est ita affiliatur, ut numquam ab eo pos-
sit avelli. Verum longè potentiùs, & ef-
ficaciùs voluntas ab eo trahitur bono,
quod non modò in se bonum, sed sibi
etiam proficuum & commodum esse cog-
noverit.

noverit. Nam ut philosophorum quidam
ait: amabile quidem bonum, unicuique
autem proprium. At licet omnia, quæ
putamus bona, amemus, tamen in ijs quie-
scimus, quæ nobis bona sunt, & quibus
frui ac beati effici possumus, aut spera-
mus. Huc spectans Propheta, *Converte-*
re, ait, *anima mea in requiem tuam, quia*
Dominus benefecit tibi, causam, cur ad
Deum anima converti debeat, & in eo
conquiescere, non aliam dicens, quam
eius in se beneficentiam ac liberalitatem.
Sanè quemadmodum in priore parte vo-
luntatem nostram cervæ sipienti compa-
ravimus, ita hic eam licebit mendico, o-
pem, stipem undecumque corroganti
comparare, qui si ad opulentissimi ac be-
neficienissimi hominis domum devenerit,
illuc tandem, quod quarebat, nactus con-
quiesceret. Oberret licet voluntas nostra
cœlum ac terram, omnia ostia pulset, ab
omnibus quantumlibet emendicet, nulli-
bi quod ei opus est, inveniet. Tandem, ubi
ad Christi Domini Passionem venerit, re-
pertâ ope, quam poscebat, læta, dives,
opulenta finem vagandi facit; eget enim

B 5   volun-

26 DE PASSIONE DOMINI.

voluntas gratiâ, eget remissione peccatorum, eget virtutibus, eget pace : quis hæc ei dabit, nisi Christi Passio, bonorum omnium nobis prodiga muneratrix? In tribus his amor concupiscentiæ conquiescit, in beneficij bonique præteriti memoria, in præsentis gaudio, in spe futuri: una Christi Domini Passio hæc tria habet, ut sit beneficium bonumque nostrum, & præteritum, & præsens, & futurum. Multa enim & pretiosa sunt, quæ nobis per eam bonitas divina largita est, multa, quæ quotidie largitur, multa, quæ largitura est in futurum : ut bene de ea dicatur ex Canticis, *omnia poma nova & vetera illuc inveniri.*

Cant. 7. v. 13. Quò verò apertius appareat, nullibi Domini Deique nostri in nos beneficentiam extitisse maiorem, quam in Passione subeunda, necesse est animadvertere, beneficia quatuor conditionibus æstimari: Rei magnitudine, Dantis amore, Accipientis necessitate, & comparatione horum trium inter se, Dantis, Accipientis, & Beneficij seu Rei datæ. Hæc autem si perpendas, omnia in Domini Passione summa comperies. Nam quan-

quando unquam Deus nobis plus dedit,
quàm cùm scipsum dedit, & ad mortem
dedit, & ad mortem Crucis? Res data, ne
singi quidem, aut optari major potest.
Nec sanè dari præstantius poterat, quàm
data est, cùm ita nobis se Deus tradiderit,
ut nemo unquam re suâ non dicam filiô,
non servo, sed vix brutâ aut inanimatâ
re, tanto cum contemptu uti potuerit, &
tam crudeliter eam destruere, ac perdere,
quàm nos Christum nobis datum excru-
ciaverimus, & occiderimus. Parum nunc
est addere, unà cum Christo nobis omnia
Sacra menta, auxilia, & habitus gratiæ,
dona Spiritus Sancti, gloriam animæ &
corporis, & quidquid est bonorum, quæ
naturæ capacitate excedunt, & super-
naturalia vocantur, Ejus Passionis meritô
esse donata. Parum est addere, naturalia
quoque dona, & beneficia, quæ ad gra-
tiæ susceptionem, vel augmentum ordi-
nantur, atque adeò totum hunc ordinem
rerum, totum hoc universum (quia om-
nia propter electos, electio omnis ob
Christi Redemptoris est gloriam) Ejusdem
Passionis efficacitate, & pretio nobis esse

com-

28 DE PASSIONE DOMINI.

comparata. Hæc, inquam, priori beneficio non multum addunt: Universum enim Deo qui addit, infinitis partibus minus addit, quām qui ipsi universo atum unam ex his, quæ in sole videntur, adjiceret. Bene igitur S. Paulus hujus di-

Rom. 8. scriminis æstimator ait: Qui proprio Filio

v. 32. suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum, quomodo non omnia nobis simul cum illo donavit? Sunt quidem hæc maxima, & pretiosa, uti ea S. Petrus appellat; sunt majora, quām capere nostra mens; ampliora, quām posset spes nostra concipere: sed collata cum Deo ipso, qui se nobis dedit, ita in abysso infinitæ illius dignitatis absorbentur, ut nusquam ap-

Cant. 8. pareant; posteaquam enim Deus se mihi

v. 7. dedit, etiamsi dederit omnem substantiam domus suæ, & omnipotentiam suam largiendo, si fieri possit, exhauserit, quasi nihilum despiciet ea. Hactenus de magnitudine rei datæ, ex qua etiam amor ac benevolentia Dantis appareat: licet enim Deus ipse infinitus in omnibus suis bonis cùm sit, quicquid facit, infinito amore faciat, non semper tamen infinitus Dei a-

mo

mor se prodit infinitè, imò nullâ aliâ in re infinitum amorem Deus prodidit, quâm cùm nobis infinitum bonum dedit seipsum. Omissis autem ijs, quæ amorem dantis ex collatione cum accipiente demonstrant, de quibus postea dicendum est, attendamus innumeras conditiones, quæ Dei amorem nobis in hoc beneficio singulariter ob oculos ponunt. Celeritas in dandis beneficijs magni aestimatur: nemo se celerius dedit nobis, quâm Christus, qui pro nobis, antequam nos nascemur, occisus est, imò ut B. Joannes ait, ab *Apocal.* origine mundi: imò ut ait S. Paulus, fuit ^{13.} v. 8. hoc *Sacramentum absconditum à sâculis* ^{Ephe. 3.} *in Deo, qui omnia creavit.* Difficultas superata auget beneficium, & amorem dantis ostendit: nullum opus difficultius Deo fuit, quâm Redemptio, quippe non modò tamquam Deus, omnem suæ omnipotentiæ vim virtutemque exercuit (*fecit potentiam in brachio suo*, inquit *Luce. 1.* Virgo. *Quis credidit auditui nostro, &* v. 23. *brachium Domini cui revelatum est?* in. *Isai. 53.* quit Isaias) sed factus Homo eos labores sustinuit, eas molestias ac dolores exhaustus

fit

30 DE PASSIONE DOMINI.

sit, quibus tantum cogitandis fortissimus ille animus lethali agoniâ usque ad sanguineū sudore laboravit. Deniq; si Dantis beneficium amor alacritate, constantia, modestia, promptitudine commendatur, hæc omnia facile quisque perspiciet in Domini Passione suâ fuisse. Nec min⁹ Accipientis indigentiâ, & inopiâ beneficium magni fieri solet: vel unius interdum nummi opportuna subministratio ingentis instar

Luc. 16. doni obtinet. Siquis guttam aquæ poscen-
v. 24. ti diviti, in igne tartareo jacenti, dedisset,

haud dubiū, quin ille eam pluris esset æstimaturus, quam olim magna prædia, & regias divitias. Is erat planè noster olim status, ea post Adami culpam miseria, ut nusquam ulla spes levanda summa ino-

Luc. 10. piæ se daret. Parum est dicere, nos simili-

v. 36. les fuisse ei, qui incidit in latrones, à quibus & expoliatus est, & plagi impositus semivivus relictus. Parum est ad calamitatem nostram exprimendam Jobum inducere, post amissa omnia bona, & liberos, ac servos, & super hæc valetudinem

Job. 2. corporis, in sterquilino sedentem, & te-
v. 28. stâ saniem radentem Nam & viator ille

semivi-

semivivus erat relictus, nos autem omnino mortui : et in Job cùm omnem potestatem diabolus accepisset, tamen ei dictum fuerat : *verumtamen animam illius serva*: in nobis autem primum, quod perierat, anima erat. Plus dixero, si universè cum Regio vate pronunciavero, nos per peccatum, & primi parentis & nostrum, ad nihilum redactos fuisse, & quod pejus est, fuisse nostræ calamitatis ignaros: *ad nihilum redactus sum, & nesci- vi.* Etenim Deò offendit, à quo omnia acceperamus, necesse erat, eum à nobis averti, ac proinde subtrahere, quæ dederat bona, nōsque in nihilum nostrum redigere. Sed est etiam, quod huic dicto addamus, miseriorem adhuc turpiorèmque nostram conditionem fuisse ijs, qui nunquam fuerunt, quippe qui sui nihil, ut ita dicam, rei non sunt, nec ipsis poena est nihil esse, quod nobis deberetur, ut poena. Denique vñ illi, per quem Deus offenditur: *bonum erat ei, si natus non fuisset homo ille*: eo in statu res nostræ erant. Et quemadmodum si quis gravem incidat Regis offensionem, is continuò ab omnibus

32 DE PASSIONE DOMINI.

bus ita deseritur , ut pro ingenti habeat
beneficio, si quis eum vel aspectu aut ser-
mone dignetur , ita nihil adeò exiguum
nobis, peccatiò omnia demeritis, dari pote-
rat , quod non longè maximum in hac
fortuna videri deberet. Nunc ad quartam
conditionem deveniamus : comparanda
sunt inter se nostra indigentia cum Dei
amore , ac beneficij magnitudine : con-
ferenda hæc duo extrema , Deus , Homo.
Ille offensus , ille Dominus , ille Judex ,
nos peccatores , servi , rei: Illum tamen
eò usque devenire voluisse, ut non modò
beneficium , ac tantum , noxæ , ac tanta
rependeret, sed, beneficio nobis dato , no-
xam in se susciperet , hominem , quem o-
portebat ex justitiæ legibus severioribus
in nihilum redigere , Deum fecerit , ut
pro hominibus satisfaceret ; Deum , cui
omnis honor , omnis gloria debetur , igno-
miniæ & confusioñi , quæ nobis debeba-
tur , objecerit , & , quod inter nos vilissimi
cerdones faciunt , ut læsi à potentibus ip-
si ultro veniam deprecentur , hoc fecerit
ipse Rex & Creator , ut nostra mortali-
tate suscepta ipsem̄ nostram culpam
depre-

deprecari vellet, ac luere, & ob scelus hominis sub homine judice Deus homo factus, ac reus constitutus, supplicio plectetur. Hæc proculdubio tanta sunt, ut necesse sit, voluntatem nostram hujus bonitatis ac beneficij abyssō absorberi.

CAPUT IV.

Voluntatem nostram, quæ malum fugit, nusquam alibi tutum perfugium, quam in Passione Salvatoris habituram.

Ingredere in petram, & abscondere in Isai. 2.
fossa humo. Verba sunt, quibus nos v. 10.
hortatur Isaias, ut cùm nos undique tot
malis urgeri videamus, ut nulla ex parte
effugiū pateat, quoniam in cœlum evolare
non possumus, dum hujus corporis pon-
dere deprimimur & gravamur, quod u-
num restat, in terram ipsam subeamus, &
hic latibulum quæramus; aliud enim ni-
hil ei superesse videtur, qui & undique pre-
matur, & in cœlum evadere nequeat,
quam ut sub terram se recondat. Terra
autem hæc, & petra Christus est, terra

C viven-

34 DE PASSIONE DOMINI.

viventium, quam impij ac rustici cultores

Psa. 128. tot vulneribus foderunt, & supra cujus

v. 3. dorsum araverunt peccatores; petra, quæ

Psa. 103 tutos recessus & latebras habet, in quas,

v. 18. qui se receperit, nullum hostem, nullum

malum timeat. Quemadmodum igitur

ostendimus, voluntatem nostram, si bo-

num quærit, nullibi id inventuram magis,

quam in Domini Passione, ita nunc osten-

damus, eandē, si malum fugit, nullibi cer-

tius ac tutius habere posse perfugium, quam

in eadem Domini Passione: ut, si minū

amor, quod deberet, ad eam contemplan-

dam nos alliciat, certè timor cogat, &

utrinque compulsi tam salutarem institu-

endæ vitæ normam à nobis abdicare ne-

queamus. Id verò, ut certum ponimus,

inter hujus mundi mala voluntatem no-

stram esse cervæ instar, aut damulæ, quam

undique venatores & canes circumflui-

stant, quæ, cùm ab omnibus eripere se fu-

gâ cupiat, nec possit, trepida & timore-

amens, non raro à minore ad majus pe-

riculum se vertit, & canem fugiens in ve-

nabulum se induit. Operæ pertium el-

videre, quænam mala sint, quæ omni ex-

parte

parte nos obsident, atque ita dispicere,
ecquod aliud perfugium sit, præter unam
Domini Passionem, quô ex tot malis pos-
simus evadere. Sed malorum nostrorum
numerum inire quis poterit? cùm Pro-
pheta omnium locô ac nomine dicat:
Circumdederunt me mala, quorum non est *Psal. 39.*
numerus. Tres nihilominus ordines, & *v. 13.*
veluti classes malorum nostrorum distin-
guere possumus, quarum prima se habeat
ut malum ipsum, quod est boni privatio:
secunda ut actio, sive effectio hujus mali;
tertia ut agens, & effector, à quo ea proce-
dit actio atque effectio. Nam & mors
malum, est, quia vitâ privat: & vulnus est
malum; quia mortem affert: & malus ho-
stis, qui vulnus infligit. Ordiamur à pri-
mo: Malum ipsum, quod boni privatio-
nem esse descripsimus, etsi multiplex est,
quod à nobis timetur, tamen brevitatis
causâ duplex tantum esse dicemus, Mor-
tem scilicet corporis, & Animæ. Nam
cùm bonum duplex sit, alterum natura-
le, alterum quod naturam excedit, erit
etiam duplex summum malum; alterum,
quô supernaturali bono privamur, quod

36 DE PASSIONE DOMINI.

est æterna felicitas; alterum, quô bonum nobis adimitur naturale, quod est vita. Cætera verò mala ad hæc, velut initia quædam & dispositiones, pertinebunt. Hujus duplicis mali timor in nobis eò major & gravior est, quò alterum alteri sæpe conjungitur & cohæret, atque à primâ morte transitur ad mortem secundam. Gravis per seſe timor est mortis, quâ simul omnia, quæ in terris habebamus, amittimus, & super omnia nos ipsos. Gravior est metus damnationis æternæ, in quâ qui semel incidit, omne miseriарum genus tamdiu feret, quamdiu Deus erit. Nullus à mortis metu temporis articulus vacat: omnis hora, omne momentum vitæ nostræ potest supremum esse: nec loci ullius, nec ætatis est ullum discriminem, ulla securitas. Damnationem verò æternam, & quæ eam consequuntur sempiterna supplicia, quâm facile moriri possumus? Vnum verbum si excidat, unus cupidior jactus oculorum, una improba cogitatio, actum est, decretum est, perimus, nisi Deus opeim ferat, à nobis nulla spes est. Eo igitur dupli timore circumdatus & obſessus David gemebat

Cir.

Circumdederunt me dolores mortis, pericula inferni invenerunt me. Quid homine miserius, inter hæc duo summa discrimina constituto, quorum alterum, id est, mortem omnino vitare non possit; alterum, id est, damnationem (suis viribus) multò minus? Quid agat? quò se vertat? Ad medicos confugiat, qui potionibus & curationibus mortem arceant? Frustra est. Æsculapius sibi ipse non profuit: Hippocratem & Galenum citius, quam voluissent, mors rapuit: quid ab ijs alij sperent, qui ne sibi quidem opem ferre potuerunt? Scilicet, medici suscitabunt. Sed si mortem vitare non possumus, saltem æternæ supplicia, quæ nobis ob nostra commissa debentur, vitare possemus. Ne id quidem; nam quibus officijs, quibus supplicijs culpam semel admissam expiare, aut compensare conabimur? Deum, Homines offendimus, Infinitum Numen, inæstimabilem Majestatem, Dignitatem omni humanæ mentis cogitatione majorem, infando ausu læsimus, imminuimus, violavimus. Quicquid obsequijs rependamus, infinitis partibus minus est; Inju-

Psa. II. 4.

v. II.

38 DE PASSIONE DOMINI.

ria enim è personæ offendæ dignitate pen-
satur ; Satisfactio dignitatem suam om-
nem è satisfacente desumit ergo nec nos
nobis in eo possemus opem ferre, nec quis-

quam alius, et si conjunctis studijs omnes

pro unius culpâ homines infinito tempore

*Psa. 48.
v. 8.* omne obsequij genus Deo offerrent. Fra-

ter non redimit, redimet homo : non da-

bit Deo placationem suam, & laborabit in

æternum, & vivet adhuc usque in finem.

Ne igitur salus utraque hominum esset ex-

tra omnem spem, Christus datus est no-

bis utriusque mortis domitor & victor,

utriusque vitæ assertor & vindex, qui sa-

lutari sua Passione nos ab utraque morte

defenderet, ut, quamdiu eum sequimur, il-

I. Cor. 15. v. 55. ludere utrique possimus ac dicere : *Ubi est*

mors (id est prima) victoria tua ? Ubi est

mors (id est secunda) stimulus tuus ? U-

tramq; enim Mortem Dominus sua mor-

te superavit, & re ipsâ præstítit, quod mi-

Ose. 33. v. 14. natus fuerat. *O mors, ero mors tua, mor-*

sus tuus ero inferne ! Nullum igitur ali-

ud habes effugium anima , tuarum maxi-

mè culparum memor , quò ab inferorum

metu evadas , nisi Passionem Domini, si

tamen

tamen eam non otiosè contemplaris, non
fide mortua credis, sed sequeris, sed con-
stanter imitaris. Nam si *Oportuit pati* *Luc. 24*
Christum, & ita intrare in gloriam suam, v. 26.
multò magis te oportet pati, & crucem
ferre post ipsum. *Si enim sustinuerimus, 2. Tim.*
& conregnabimus. Mortis verò corporeæ 2. v. 12,
metum èodem confugiens facilè evades.
Primùm, quia cum Christo mori tibi non
erit metus, sed votum, & spes, & lucrum:
deinde quia vita, ad Dominicæ Passionis
exemplar traducta, nihil habebit illecebro-
sum, quo te trahat ac teneat, ut mori no-
lis: postremò, quia tā strenuis & impavi-
dis cogitationibus te armabit Dominicæ
Passionis exemplum, ut mortem sis ul-
tro provocaturus, beatam appellaturus, &
cum Andrea dicturus: *O bona crux, tam*
diu desiderata! Sic apparet, extrema hæc
mala, Mortem & Æternam damnatio-
nē non posse vitari, nisi ad Domini Passio-
nem confugeris. Altera classis malorum
in actione consistens, ut rem nunc ita vul-
gariùs definiamus, illa complectitur, quæ
aut animo, aut corpori cœterisque ex-
ternis bonis molesta sunt: velut animo

C 4 peccata,

40 DE PASSIONE DOMINI.

peccata, vitia, errores, passiones, perturbationes: Corpori ac bonis externis morbi, ictus, vulnera, deformationes, jactura, infamiae, exilia, orbitates. Hæc omnia ideo mala sunt, quia aliquam actionem significant aut inferunt, quâ bono aliquo privamur, quod bonum non est finis (sicut Mors, atque Æterna damnatio ipso fine nos privant) sed medium ad finem. Corpus enim & bona externa media sunt, quibus bene, ac feliciter vivamus in hac mortali vita. Animaverò bona sunt, quibus altiorem illam felicitatem, ac vitam adipiscimur. Ille autem, qui vitam instituit ad Dominicæ Passionis exemplar,

Gal. 2. cum Apostolo dicit: Christo confixus sum

v. 19. cruci: vivo autē jam non ego, vivit verò

Ep 20. in me Christus. Itaque omnem bonorum extenorū, & corporis jacturam lucrum putat, instructus altiore quadam sapientia, quâ docetur intelligere, quid ei expediat

Phili. 3. magis, & quibus bonis indigeat. Quae

v. 4. mihi fuerunt lucra, inquit Apostolus, hæc arbitratus sum propter Christum detrimenta. Verumtamen existimo omnia detrimentum esse propter eminentem scientiam

entiam Jesu Christi Domini mei. Quoad utraque igitur mala extra metum, & extra sensum est. Sed quia is apex perfectio-
nis non omnibus contingit, & multi vel audire horrent ejusmodi abnegationes, ac detrimenta rerum omnium, quæ si semel degustarent, in posterum Apostolo subscri-
bere non timerent: satis erit pro omnibus dixisse, non aliam magis esse contempla-
tionem, quâ noster animus aduersus om-
nia mala externa & interna armetur, ac roboretur, quâm Dominicæ Passionis, ut,
qui hoc exemplo non proficit ad virtutem & constantiam, ejus animi planè sit de-
sperata curatio. Superest tertium malo-
rum genus, in quo ipsos, qui nos insestan-
tur, diximus posse numerari: qui sunt,
Deus criminum nostrorum vindex, An-
geli ejus ministri, Homines æmuli, insi-
diatores, infensi, blandi, deceptores, Dæ-
mones postremò cruenti & capitales ho-
stes, latrones, calumniatores, omnium
nobis malorum auctores. Adversus hanc
aciem, instructam in perniciem nostram,
nihil habemus salutarius & præsentius
Domini Passione, quæ Deum placat, An-

C S gelos

42 DE PASSIONE DOMINI.

gelos nobis conciliat, homines ac Dæmones vel compescit, velex ijs infensis dat nobis referre victoriam. Quò igitur aliò se conferat volūtas nostra tot malis undique instantibus, quàm ad hoc unum perfugium Dominicæ Passionis?

CAPUT V.

*Intellectum nostrum nullibi posse
conquiescere, nisi in Domini Passione
meditanda.*

I. Cor. **N**ihil arbitratus sum me scire inter vos, nisi Christum, & hunc Crucifixum. Hoc de se ille Apostolus loquitur, cui supremam Theologię, ac Sapientię Christianę laudem nemo non defert; qui vivens ad tertium usque calum raptus ea vidi, quæ nemo unquam cogitaverat, ea audivit, quæ referre non potuit. Necesse est igitur, summa totius Sapientię Christianę in Christi Domini Passione consistat, quandoquidem Paulus, qui omnia ab ipso Christo accepit, **Gal. 2.** cui nec Petrus quicquam addere potuit, **v. 6.** quod ipse à Christo non antè didicisset, nihil

nihil aliud præter hoc unum scire se profitetur. Et vnam hanc scientiam tanto-
pere extollit, ut in ea se auditores ac di-
scipulos Angelos habere, non dubitet af-
firmare. *Mihi*, inquit, *omnium Sanctorum minimo data est gratia hæc in Gen-*
*tibus evangelizare investigabiles diviti-
as Christi, & illuminare omnes, quæ sit*
dispensatio Sacramenti absconditi à seculu-
lis in Deo, qui omnia creavit, ut innote-
scat principibus, & potestatibus in cæle-
stibus per Ecclesiam multiformis Sapien-
tia Dei. Operæ pretium proinde erit,
ostendere, contemplationem Passionis Do-
mini esse summam & præstantissimam,
quam noster intellectus in terris constitu-
tus habere possit, & in qua una maximè
possit conquiescere. Sic enim fiet, ut hinc
gemino actu voluntatis, hoc est, prose-
cutionis, & fugæ, inde intellectu Christo
adhærentes, his veluti tribus clavis ejus
cruci configamur, ut nunquam ab ea
possimus avelli. Convenit inter omnes
Philosophos, intellectus nostri adæquatum
objectum, ut ipsi loquuntur, hoc est, in
quo ille se totum effundat, & nunquam ex

eo

44 DE PASSIONE DOMINI.

co ad alia divertat, esse Deum primam causam: cùm enim vis intelligendi universè feratur ad verum, nulla re finitâ exempli potest; quæcumque enim finitas res ita certis limitibus continetur, ut non sit id omne, quod potest humana mens capere. Unus Deus est, in quo, ut omnium rerum essentia, ita omnium veritas continetur: unus est, quem qui intelligit, tantum intelligit, quantum potest: & si is, qui Deū intelligit, Deus non est, plus intelligit, quam potest; Dei enim ope, & gloriae lumine adjuvatur, ut plus, quam possit, intelligat: & qui eò jam pervenirent, extra omnem plura quærendi curram sunt; in uno enim cuncta Verbo vident, in uno cuncta intelligunt, in uno igitur quiescunt. Sed ea felicitas hujus vitæ non est; quamdiu enim peregrinamur à Domino, & per speculum in ænigmata tantum ex parte cognoscimus, duabus ex causis intellectus noster in hac una invisibilis Dei contemplatione non quiescit. Primum, quia valde parum est, quod de ejus invisibili essentiâ per ea, quæ facta sunt, colligit, aut quod in sacris litteris edoce-

edocetur, & pauci admodum sunt,
quibus ad hæc intelligenda vel otium
est, vel facultas. Deinde quia, etsi
possemus omnes in contemplationem in-
visibilis Dei semper intenti esse, cámque
non experiremur ita difficilem, tamen id
non esset conforme & consentaneum
huic animæ statui, quô corpori est alliga-
ta. Mens à corpore libera verum specu-
latur abstractum, & ab omni materiæ
contagione secretum ; mens adnexa cor-
pori in id verum suapte natura fertur,
quod est adspectabile, aut sensile. Esto igitur
Deus invisibilis sit nudæ, & à corpore
sejunctæ mentis objectum ; at hominis
viventis in corpore proprium objectum,
& propria erit contemplatio Deus visibilis,
Deus & ipse corpori unitus, ut omnino,
quod in omni actione requiritur, objec-
tum potentiaz respondeat, & ita alterum
se habeat, ut alterum. Cùm ergo Chri-
stus Crucifixus, Deus sit visibilis, Deus
homo, idémque sit causa rerum omnium,
tum efficiens, quia *omnia per ipsum fa-
cta sunt*, tum finalis, quia ad ejus glori-
am totus ordo naturæ, & gratiæ dirigitur,

*Ioan. I.
v. 3.*

&

Ioan. 12. & ego, inquit ipse, si exaltatus fuero
v. 32. terra, omnia traham ad me ipsum, cùm
 que ejus Passio fuerit totius universi in-
Ephes. 1. stauratio, ut loquitur Apostolus, *Instau-*
v. 10. *rare omnia in Christo, quæ in cælis, &*
quæ in terris sunt in ipso: cùm denique
 totum Vniversum per Christi Passionem
 redierit ad Deum, ex ejusdem Apostoli
2. Cor. altissimâ doctrinâ: *Deus erat in Christo*
5. v. 19. mundum reconcilians sibi: nullum aliud
 videtur esse magis proprium intellectus
 nostri, dum in hac vita versamur, obje-
 ctum: nam in ea Deum habemus rerum
 omnium antiquissimam causam, omnia
 instaurantem, perficiēt, & ad se om-
 nium Principium revocantem, in quo re-
 rum consummatio posita est. Quare &
Ioann. *Passione perfectâ Dominus dixit: Consum-*
19. v. 30. *matum est.* Quæ vox à Creatoris ac Re-
 demptoris ore profecta significat, tum de-
 dum utrique operi supremam manum
 fuisse impositam, & summam ostensio-
 nem bonitatis ac potentiae divinæ esse fa-
 etam, quod fuerat ante omnia sæcula di-
1. Cor. 1. vinæ mentis propositum. Vides igitur
v. 23. mysterium crucis, quod gentibus stultitia,
Iudæis

Judæis scandalum erat , esse Sapientiam
ac Virtutē Dei , in quam unā contemplan-
dā omnis humana mens veri sciendi cupi-
da perpetuō deberet intendere. Verūm
quia non scire tantūm cupimus , ut scia-
mus , sed etiam ut actus nostros eā scientiā
dirigamus , & quia intellectus noster non
speculativus tantūm est , ut loquuntur
Philosophi , sed etiam practicus ; adden-
dum est , ex hac quoque parte nusquam e-
um , nisi in Domini Passione quieturum.
Quemadmodum enim Intellectus specu-
lativus nunquam quiescit , donec unum
verum inveniat , in quo omnia vera possit
intelligere : ita intellectus practicus ne ipse
quidem antè conquiescere potest , quām
unum verum practicum reperiat , ex quo
omnis actio dirigi possit. Nullius autem
humanæ sententiæ , vel actionis contem-
platio ejusmodi est , ut eā omnes vitæ no-
stræ actiones proximè , & efficaciter diri-
gi possint : tum quia hæc omnia finita sunt ,
& suis terminis , suisque conditionibus cir-
cumscripta ; tum quia humana , ac pro-
inde nec certa , ac tuta à periculo erroris ,
nec ejus ordinis , cujus sunt Christianæ
actiones ,

actiones, quæ ad supernaturalem finem diriguntur. Necesse erat igitur, esse aliquam insignem supernaturalem actionem, quæ simul humana esset, ut eam homo posset imitari, simul Divina, ut ei nullus metus, nulla suspicio subesset erroris, utque infinitæ prudentiæ capax esse posset, atque infinitarum actionum regula: ea fuit Passio Domini nostri Dei & Hominis actio, in hoc ipsum facta, ut esset regula ac norma omnium humanarum actionum, ut ex ea omnes certam, divinam, facilem, felicem, promptam, omnibus congruentem possent haurire prudentiam. Vanum ergo est, quicquid humana solertia tantò studiò molitur, ut normam agendi vivendique ex aliorum hominum rebus gestis quærat: illa enim omnia si tantum humana sunt, periculo subjiciuntur erroris; sin ex divina gratia sunt profecta, ideo probantur, quia ad

*2. Cor. hoc unum exiguntur exemplar. Imitatio.
II. v. 1. res mei, inquit, estote, sicut & ego Christi.* Domini igitur Passio est instar universalissimæ legis vivendi, ad quam cumque suæ mentis decreta conformant,

illi

illi sapiunt, qui aliter sentiunt, delirant. Hæc est Sapientia, quæ in summis verticibus Calvariæ montis clamitat, & in medijs semitis Hierosolymæ dat vocem suam, omnes ad sese audiendam invitans. Discite à me omnes, non argumenta fallendi, quæ Romæ Tiberius docet; non voluptuariam tyrannidem, quam exercet Herodes; non calumniarum artificia, quæ Caiphas & Pilat⁹ in Concilijs suis & prætorijs tradunt: sed meo exemplo mites esse & humiles corde, ac tum demum inventis requiem animabus vestris, quam sectantes humanæ exempla prudentiæ nunquam poteritis invenire. Quorsum igitur ingenia nostra per tot varias inanum rerum inquisitiones vagantur? cùm in hac una contemplatione tam facili, tam obviâ, tam necessariâ, salubria omnia, quæ alibi optare potius, quam sperare possemus, cumulatissimè simus habuti? Huc animos, huc studia, curasque nostras à diuturna evagatione vertamus; in hoc uno hæreamus obtutū, nec aliud velimus scire, quam Christum, & hunc Crucifixum. Quid enim, si hunc sciens,

D
mus;

50 DE PASSIONE DOMINI.

Colo. f. 2. mus, nesciemus? In illo enim sunt omnes
v. 3. thesauri Sapientiae, & Scientiae Dei ab-
Eccl. 24 sconditi. In illo *omnis gratia* vita &
v. 25. Veritatis. In illo vera lux, quæ illumi-
Ioan. 1. nat omnem hominem venientem in hum-
v. 9. mundum. Quid est, quod ad rei alicujus
 contemplationem hominis animum rapi-
 at, quod in hac unâ non simus reperturi?
 Placet novitas? Quid magis novum, in-
 auditum, prodigiosum, scitu dignum, in-
 signe memoratu, quam Deum Hominem
 tanta, ac tam atrocia pro hominibus pati.
 Allicit magnitudo? Quid majus, quam
 totius Universi omnium etatum præteri-
 tarum, præsentium, futurarum negoti-
 um in uno homine, unâ die agi? quam
 Deo in Christo Mundum reconciliari,
 Regnum cælorum, ac vitam æternam
 nius morte patescere, mortem morte su-
 perari, crimine Deicidij ab hominibus
 impiè patrato (prodigium clementia!)
 vetus primi hominis crimen aboleri? Tra-
 heris ad aliquid contemplandum multa
 sciendi cupiditate? Quid scitu optabilius
 quid, in quo plura uno obtutu scias? quid
 quô unô ignoratô tam multa nescire o-
 porteat?

porteat. Invitaris difficultate? quid diffi-
cilius? quid implexius? quam intelligere,
Deum simul & hominem, & offensum à
nobis atque iratum, & judicem & acto-
rem, & tamen eodem tempore nostra cri-
mina suscipientem, & luentem, & patro-
num, & locô nostrô reum; liberum eun-
dem esse, & sponte mori, & tamen Patris
obedire præcepto, cui repugnare non pos-
sit; beatam, & omni jucunditate cœlesti
lætam vitam agere, & tamen mærere, tæ-
dere, pavere, agoniâ conflictari, dolo-
ribus excruciar; tandem Vitam mori, Sa-
lutem perire, Lucem extingui? Quod si
hæc omnia satis non sunt, illud sit satis
(si sapis) hanc unam tibi contem-
plationem ad vitæ mortalis in-
stitutionem, æternæ adeptio-
nem, & necessariam esse,
& sufficere.

CAPVT VI.

*Initium vitæ bene instituenda es-
se , proponere sibi congruentem ac Deo
gratum finem , & media ad id apta ,
& probata .*

Matth. 26. v 2. **P**assio Domini Nostri Jesu Christi se-
cundum Mattheum. In illo tempore
dixit Jesus discipulis suis : Scitis , quia post
biduum Pascha fiet , & filius hominis tra-
detur , ut crucifigatur. Exordium hoc
Passionis Domini initium vitæ bene insti-
tuendæ nos docet : nam quemadmodum
Dominus ex præcognitione finis sui , sibi
à Patre præscripti , atque à se prompto &
animô suscepiti , movetur ad ea ordinanda ,
quæ ad eum finem ducerent ; ita nos de-
cet ante omnia spectare , quem finem no-
bis Deus , ac Pater noster cælestis præsti-
tuerit , atque ad id media idonea diligere .
Hoc primum in rationalis hominis vita
esse debet , ut sciat , cui rei vivat , quid
querat , quò tendat , & quā ; ne casu , ne
Isai. 57. temerè diem dies trudat , & abeat vagus in
v. 17. via cordis sui . Duo igitur ex hoc Domi-

ni dicto, factaque discenda sunt: primum, quām sit ea Finis propositio, Electiōque
mediorum nobis omnibus necessaria; deinde quō pactō bene ac solidē ita fieri possit, ut nunquam ejus nos pæniteat. Necessitas ex duobus maximè constat, ex Christi Domini exemplo, & ex brevitate vitæ. *Dixit Jesus discipulis suis.* Sapi-
entia est, quæ loquitur: discamus omnes;
ideo enim illa de cælo venit, ut nos doce-
ret vivere, ad dirigendos pedes nostros in *Lue. i.*
viam pacis. *Dixit Jesus,* cui omnes pa- *v. 19.*
rere mandanti, subscribere decernenti,
auscultare suadenti nisi velint, & Deo
ingrati, & sibi ipsis inimici esse coguntur.
Et *Discipulis suis dixit:* nobis nempe, qui
nos ultro in ejus obsequium ac disciplinam
dedimus, ut, vel si alijs liceret ab ejus con-
silijs jussisq[ue] discedere, ob suscep[t]am
tamen vitæ normā nobis non liceat: Chri-
stiani sumus, ex ejus præscripto vivere
constituim⁹, de ejus nomine nomē traxim⁹.
Sed quid hoc est, quod audio? Dei Sapien- *Pſ. 118.*
tia, cuius ordinatione perseverant dies, *v. 91.*
cuius nutu eunt tempora, necesse habet
dies supputare, diligenter prævertere, ac

D 3   præ-

54 DE PASSIONE DOMINI.

præoccupare tempus, ac si ipse consilium suum diebus accommodaret, non ex ipsius consilio temporum ac dierum momenta penderent. Quid etiam hoc est, quod discipulos in consilium advocat, qui Patris sapientia est, qui novit omnia, antequam sint, qui à Propheta Magni consilijs angelus nominatur? Ista nimurum ideo sunt, ut nos, quæ nobis sunt facienda, discamus. Pudeat igitur nos, tam inconsultè ac temerè vivere, paucosque hos dies nullâ initâ rerum nostrarum tatione traducere, cùm Sapientia ipsa consilium ineat, dies supputet, alios quoque rerum gerendarum vel consiliarios, vel testes advocet. Atque hioc ad alterum transgrediamur, quod est brevitas temporis. *Scitis, quia post hunc Pascha fiet, & Filius hominis tradetur.* Instat finis, Fratres, hunc tantum superest, sed è duabus una est dies vitæ, altera judicij: quod hanc die non fecerimus, illâ alterâ frustra fuisse cupiemus. Quid agimus? Quibus curis vitam insumimus? Quibus studijs insenescimus? Hoc agendum est, quod instat. *Scitis, inquit: ambigua res non est.*

Non

Non hoc aut Aristoteles differit, aut suadet Tullius, aut demonstrat Euclides. Res est omnibus clara, perspecta, manifesta: moriendū est; et hac ipsā die moriendum est, sive ineuntis ætatis aurorā, sive auctæ confirmataq[ue] meridie, seu vespero senectutis, seu nocte decrepitæ; seriūs ocyūsve moriendum est, intra hanc diem. Nondum, quid tibi hac die agendum sit, prospicis? nondum Apostolos in consilium advocas? cave, ne, dum cunctaris, *te-nebræ te comprehendant.* Sed fortè jam *Ioan. IO.
v. 35.*

cernis, omnino eam consultationem tibi esse necessariam, quod ipsa naturæ præcepta, & insitaria nos docent: illud optares scire, quō p[ro]ctō & optimum finem tibi præstituere, & media ad eum congruentissima posses indagare. Se[nti]emur Christi vestigia, ipse est enim via, quæ dicit ad veritatem, & veritas, quæ dicit ad vitam. *Scitis, inquit, quia post biduum Pascha fiet, & Filius hominis tradetur, ut crucifigatur.* Duo à Christo Domino proponuntur, Pascha, & Crucifixio. Pascha commune erat omnibus; Crucifixio Ipsius erat peculiaris: Utrumque autem e-

§6 DE PASSIONE DOMINI.

rat à Patre præceptum. Duplex unicuique proponendus est finis: communis alter, alter peculiaris; uterq; nō proprio marte excogitatus, sed præfixus, ac præstitutus à Deo. Ac finis quidem omnibus propositus est, ut ita quisque hoc toto vitæ cursu Deum amet, reveretur, ejusque mandatis obtemperet, ut tandem post mortem beato ejus aspectu frui, & à mortali vita ad æternam transire mereatur. Hoc enim significatur hac voce, *Pascha*, quæ transitum sonat, & quâ populi Israelitici transitus ab Ægyptia servitute ad terram promissam colebatur. Hunc primùm omnes finem spectare debemus; hoc Pascha nobis ob oculos semper esse aebet. Quod si Pharisæi, ac Principes Sacerdotum, frustra in scelere religiosi, Prætorium ingredi nobabant, ut non contaminarentur, sed ut manducarent *Pascha*, longè æquius est, nos illud verius Pascha spectantes contaminari nolle, nolle præatoria, in quibus de Christo damnando agitur, ingredi, & rebus omnibus, quæ ab æterna solennitatis celebratione nos arcent, abstinere. At præter hunc finem alter est nobis quærendus

Ioan. 28

v. 28.

dus pecularis, ac proprius, qui ad priorem comparatus medijs posset habere rationem. Is autem est Crucifixio, per quam igitur ad Pascha, hoc est, ut unusquisque nostrum Dominum monente velit Crucem suam tollere, & in eam, & cum eam mori. Sua unicuique crux est a Deo parata, & ad modum ejus, cui destinatur, aptata; haec a nobis querenda, haec alacriter in humeros attollenda, & nunquam deponenda est. Non iubemur crucem ipsi nobis elaborare, aut inter multas eligere, non alter alterius occupare, sed suam quisque sollicitè querere, & fortiter bajulare. Crucis autem nomine Vitæ Statum, ac Rationem intelligo: quæ, si recta est, necesse est, ad figuram formamque Dominicæ Passionis instituatur, & proinde aliud quam Crux esse non potest. Necesse igitur est, quisque apud se statuat, quod vitæ genus maximè sectari ei conveniat. Triplex hominum vitæ status est: Monasticus, eorum, qui se tantum curant; Oeconomicus, eorum, qui familiam seu paucos homines regunt; Politicus, eorum, qui civitates, seu magnam hominum multitudinem directioni

D S

fusæ

58 DE PASSIONE DOMINI.

sux creditam habent. Hi rursum tres status in duplicem ordinem distinguuntur; Sæcularē, eorum, quibus immediatus finis præpositus est felicitas naturalis, mediatus verò, ut per hanc supernaturalem felicitatem consequantur; & Religiosum, & Ecclesiasticum, cui immediatus finis est felicitas supernaturalis. Hinc fit, ut sex in Ecclesia status esse videamus. Tres Sæculares: Cælibum privatorum, Patrum-Familias, Principum. Tres religiosi, sive Ecclesiastici: Clericorum seu Religiosorum, Sacerdotum seu Parochorum, & Majorum Prælatorum sive Episcoporum. E qua classe te oporteat esse, non est tuum elige-

Ps. 126. re: Dei est creaturæ sua finem præscribe
v. 4. re, quia in ejus manu est, *Sicut sagitta in*
1. Cor. manu potentis, quò ipse velit dirigenda
12. v. 4. Exquirere ejus voluntatem, & cognitam
& v. 15. sequi, tuum est. Sed vide, quid Paulus dicat. *Divisiones, inquit, gratiarum sunt: nunquid omnes Apostoli? nunquid omnes Prophetæ? nunquid omnes Doctores?* *nunquid omnes gratiam habent curionum? emulamini autem charismata meliora.* Hoc tuum est, ut ad perfectionem semper adspires. Si potes Virginitatem se-

stari

Etari, cur te eâ gloriâ fraudari velis uxore
ducendâ ? si ad sequenda consilia non de-
est, neque opportunitas, neque facultas,
cur deest voluntas ? Non omnes quidem
capiunt verbum hoc, sed quibus datum est
à Patre : sed tu, si capis, si intelligis, cur
non putas, id tibi datum à Patre, & ideo
datum, ut cōutereris, ut vitam tuam huic
lumini conformares ? Ergo licet nullus
Ecclesiæ status sit rejiciendus, licet ut hunc
potius, quam illum amplectatur, sit nemo
cogendus, is tamen status tibi semper vi-
deri debet tutior, is tibi à Deo oblatus,
qui Domini Passioni conformior, ac simi-
lior esse videatur. Apostolos tamen in
consilium adhibe: sed super omnia Jesum
audi loquentem; audies autem, si tacue-
ris, si à strepitu rerum humanarum ali-
quandiu te ad cor tuum receperis. Deni-
que si tua tibi salus cordi erit, si vitam vel
lucrari, vel temerè perdere, aliquid tuâ in-
teresse credes, nihil habebis antiquius,
quam ut te ad Spiritualia exercitia ritè pe-
ragenda per aliquot dies recipias, quæ
Jesus ipse, quem sequi cupis, per servum
suum Ignatium Loyolam conscribi, &
ordi-

ordinari voluit: si enim quis est divinā voluntatem intelligendi, ac vitæ statum re-
ctè & consultò eligendi modus, is est:
ita à Deo, quod genus vitæ ipse à te requi-
rat, intelliges.

CAPUT VII.

*Vitæ bene instituta Damnum
& hominum insectationes omnes profu-
turas.*

Matth. 26, v. 3. **T**unc congregati sunt Principes Sa-
cerdotum & Seniores populi in atrio
um Principis Sacerdotum, qui dicebatur
Caiphas, & consilium fecerunt, ut Iesum
dolō tenerent, & occiderent &c. usque ad
illud: & exinde quarebat opportunitatē
tem, ut traderet eum. Duo his Evange-
listæ verbis docemur. Primum est, ab ip-
sis vitæ bene institutæ exordijs insectatio-
nes nobis non defuturas, eisque diversas
& graves. Alterum, eas insectationes
non modò nihil damni illaturas, sed con-
silijs nostris plurimū profuturas. Hoc
à nobis intelligi vel maximè interest, tum
ne miremur, néve tanquam insolita, &
inexpe-

inexpectata patiamur, animis decidamus; tum ut, ea nobis commoda & utilia fore certò scientes, etiam libenter excipere & optare discamus. Nullum enim genus hostium ferme est, quod initij vitæ bene institutæ adversari soleat, quod hīc non exprimatur. Ita fert mundi hujus misera conditio, ut, statim atque aliquis vitam immelius commutare incipit, exurgant in illum, quotquot alterius sententiæ sunt, domestici, amici, conterranei, exteri, adversarij, principes, &, qui in omnibus agunt & loquuntur, auctores totius fabulae Dæmones. Ecce hīc primū Hierosolymis concilium initur, ad quod utriusque ordinis Ecclesiastici & Sæcularis primores conveniunt, quorum plerisque prodigia, ac virtutes Domini ignotæ non erant: aderant Scribæ ejus ætatis litterati, ac Jurisconsulti, & hi quidem atrocia consilia inibant doli & necis: altera ex parte, *Cum esset Jesus in domo Simonis Leprosi*, & Magdalena alabastrum unguenti pretiosi effudisset super caput ipsius recumbentis, indignati sunt Apostolorum quidam, & murmur exortum est:

Ut

Ut quid perditio hæc : postremò ex ipsis
unus Iudas abiit ad Principes Sacerdotum,
& paetus pecuniam promisit parricidi-
um. Quorsum hæc simul omnia Matthæ-
us enumerat : Quorsum inchoatam nar-
rationem præparationis ad festum Pascha-
le celebrandum abrumpens, hæc interji-
cit, & sic ad inceptum redit ? Nempe ut
intelligamus, hæc omnia nobis, simul at-
que consilium vitæ bene instituendæ su-
sceperimus, eventura. Tunc, inquit, ac
si indicare voluisset, illo ipso momento,
quo tu incipies, de vita ex Christi Domini
imitatione formanda cogitare, cœpturos
adversarios de tua pernicie serium ini-
consilium, & alios dolō, alios calumni-
is, alios irrisionebus, quosdam apertōo-
dīo, alios amore simulato, nonnullos de-
tecta improbitate, complures religionis
obtentu, bellum tibi indicturos. Erunt,
qui te ambitionis accersent, quod sancti-
tate simulanda aliquid vel gloriolæ, vel
dignitatis affectes. Erunt, qui occulta
consilia sub hac vitæ quietioris specie men-
tientur agitari. Erunt, qui ad sacra tribu-
nalia deferendum censemebunt, velut arcani
alicujus

alicujus erroris improbum molitorem.
Erunt, qui expectata opportunitate, ut
Iudas, tuæ pietati insidias struent, & te, alia
omnia cogitantem & curis sanctioribus
intentum, ex improviso in magnum ali-
quod discrimen adducent. Erunt, qui tua
verba captabunt, quæ adornata menda-
cijs in occasionem invidiæ, aut in crimi-
nis suspicionem trahent. Erunt, qui Rei-
publicæ non expedire jaçtabunt, homines
tui similes pati in hoc vitæ genus abstrahi,
publicis opportunitatibus se subducere,
familiarum nobilium prosapias extingui,
senatum & ordinem equestrem immi-
nui, militiam deseriri, Principum obsequi-
um derelinqui. Quidam mitiores id
tantum cum Apostolis dicent; Ut quid
perditio hæc? tale ingenium, tanta indo-
les, tanta nobilitas, quorsum intra unius
cænobij septa claudatur? Nonne hic com-
modius inter tuos versans Reipublicæ pro-
delle potuisses? Quot pauperum inopiam,
quot pupillorum orbitatem, quot mise-
rorum innocentia tueri tibi facile fuisset,
in curia in, foro, in aulâ agenti? Nunc ab-
jecto animo, depositâ, quæ te deceret,
alaci

64 DE PASSIONE DOMINI.

alacri gloriæ cupiditate, quò fiesignavior,
atque ineptior, cò te putabis esse melio-
rem. Hæ atque his affines adversariorum
insectationes erunt, à quibus nemo te
præstabit immunem, nam *omnes*, qui vo-
lunt piè vivere in Christo Jesu, persecu-
tionem patientur. Sed ne his deterreare,
primum omnium illud in mentem veni-
at, diabolum esse totius hujus insectatio-
nis auctorem; Ille enim est, qui ingressus
in Judam proditionem instruxit; ille, qui
Principum populi, ac Sacerdotum profa-
num concilium vocavit. Diaboli autem
aut vires, aut fraudes cur timeas, cùm
scias, eum à Christo, quem sequeris, esse
superatum: Christum sequete, qui tra-
duxit principatus & potestates, palam
triumphans illos in semetipso. Quid me-
tuas captivum & vincatum, quem ne
solutum quidem & integrum timere sub
Christo duce militans debuisses? Victor et
fortis armatus, & omnia vasa ejus ablata
sunt, in quibus confidebat. Illude potiu-
cani edentulo & catenato, quos mordere
non potest, allatranti. Quòd si diabolum
non times, sequitur, ut ne mundum qui-
desti,

2.Tim.3
v.12.

Luc. 11.
v.22.

dem, qui diaboli servus est, metuas. Sed & hic vicius à Christo est: *Confidite, inquit, filioi, ego vici mundum.* Magnam sanè & gravem sancto Custodi nostro interrogamus injuriam, si eo comite instructi diabolum timemus, tanquam plus ad nocendum aut calliditatis, aut virium latro ille, jam in Domini cruce confixus, habiturus esset, quam sapientiae ad providendum, potentiae ad opem ferendam hic cælestis militiae strenuus heros, Deique in te regendo ac tuendo designatus minister. Ne dubita: *Immittet, hoc est, ut hoc loco Græca vox habet, castramentabitur Angelus Domini in circuitu timentium Deum.* In uno Angelo exercitum habes, quem omnibus portis inferorum fiderenter opponas. Uni Angelo tot centena millia hominum, quorū sub Mose per Arabiarē deserta iter agebant, fuere commissa. Uni Angelo amplissimi cœlorum orbes, & vasta creduntur elementa. Quid dubitas: uni Angelo credita anima una: non est ita dæmon peculiaris singulis attributus, sicut Angelus est cuique decretus. Hic, quem tu præsidem ac du-

Ioan. 16.

v. 33;

Psal. 33.

v. 8.

66 DE PASSIONE DOMINI.

cem vitæ tuæ habes, te unum in tota re-
rum Universitate curat: & metuis, ne, qui
te in fidem suam accepit à Deo, vel pro-
dat, vel negligat, vel relinquat? Quam-
quam tibi major in Domino Angelorum
quàm in Angelis est habenda fiducia: po-
ste aquam enim serio consilio, & matura
deliberatione decreveris, hanc Dei volun-
tatem esse, & hoc ipsum à te requirere (in
quo, si ex animo & sincerè agas, nun-
quam te bonitas ejus & providentia falli,
aut errare patietur) elato ac fidenti animo
esse te oportet, tanquam qui non tuâ, sed
ipsius voluntate ducaris, ac proinde non
tuam, sed ipsius rem agas. Quis est, qui ad
negotia quamquam ardua peragenda mis-
sus à Rege, dum in ejus ditione versatur,
ullius è subditis potentiam reformidet?
quanto minùs verò è captivis, & capite
damnatis aliquem timebit? Deum seque-
ris, bonô animô esto; omne consilium e-
jus stabit, & omnis voluntas ejus fiet. Jus-
sus à Benedicto Maurus, per aquas siccis
vestigijs ambulavit; tu jussus à Deo, ti-
mes, ne inter hæc adverfa mergaris? For-
tè mergēris, si times. Nam hoc Petrus

exper-

expertus est, qui, quamdiu intrepidus ad Dominum vocantem perrexit, solidum in aquis solum expertus est: cùm primùm fluctuavit animō, non maris vitio, sed animi sui cæpit inconstantiā naufragari. Duo igitur tibi firma sint in omni adversitate præsidia. Primum, ut cogites, minime tuam hanc rem, sed Dei esse, Dei te jussa fecisse, cuius nec potentia quisquam obsistere, nec sapientia possit illudere. Domum te non super arenam humana- rum cogitationum, quam aut perturba- tionum fluctus illidit, aut opinionum fla- bra diripiunt, sed super firmam petram ædificâsse cælestis imperij; posse in eam flumina humanæ insectationis irruere, posse fulmina potentioris alicujus indig- nationis incidere, posse ventos aërealium potestatum omnem vim suam effundere, illam interea immobilem ac firmam con- stitutam: *fundata enim est super pe- tram.* Id quoque timendum non esse, ne Deum consilij sui pœniteat, aut quod ho- mines solent, vixus adversariorum im- portunitate, cedendum ac remittendum putet. Immutabilis est, ne animō nutet.

Matth.
7. v. 25.

Psa. 90. Invictus est ne viribus collabascat. *Altis-*

v. 9. simum posuisti refugium tuum : cum eo
tua consilia conjunxisti , cuius neque fides
fallere , neque res labare , neque potestas
possit ulla adversitate deficere. Alterū, quod
te confirmabit , ac muniet adversus omnē
inse^ctationum impetum , illud erit, omnia
demum tibi ex voluntate casura : tum
quia tua voluntas ejus est , cuius voluntati
nemo potest resistere , tum quia hæc ipsa
adversa pati, præter id , quod tu cupis , non
est. Christum sequenti , & crucem fe-
renti, quicquid adversi accidat, etsi eo re-
pugnante fiat , non fiet invito. In id enim
auctoratus es , postquam huic Crucigero-
rum militiæ nomen dedisti. In id obstri-
ctus es propositi fide , addictus obsequij
professione, ut nihil eorum , quæ Domi-
nus pertulit , ferre detrectes, & quò plura
patiaris , eò te Salvatori ac Duci tuo si-
miliorem , & proinde feliciorem ac bea-
tiorem putas. Denique cunctis in re-
bus , ut viri prudentes solent , exitum in-
tuere. Quid tandem adversarius ea infe-

Iacob. 5. Etatione proficiet ? Sufferentiam Job audi-
v. II. stis , & finem Domini vidistis? Congreg

ti sunt Principes Sacerdotum, & Seniores populi, & consilium fecerunt. Quid tandem eō consilio decretum est, nisi quod ipse Dominus ab omni æternitate decreverat? Convenerunt, inquit in actis B. Petrus, Herodes & Pontius Pilatus, cum Gentibus & populis Israel, facere, quæ manus tua & consilium tuum decreverunt fieri. Videtis, ut nihil aliud adversiorum conspirationes faciant, quam ut, quæ à Deo decreta sunt, exequantur? Abiit diabolus ad Judam, Judas ad Principes Sacerdotum, & pactus est: Quid vultis mihi dare, & ego eum vobis tradam? Scilicet hoc Pater antè decreverat, qui Sic dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret: & proprio Filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus traxit illum. Támque hoc verum est, ut id quoque sit certissimum, neque Satanam, neque Judæos unquam Christo necem illaturos fuisse, si scirent, Ipsum hoc velle, hoc Deum ad summam ipsius gloriam destinasse. Congregati sunt Principes Sacerdotum & Seniores populi. Verè Congregatio taurorum in vaccis populorum. Sed

Act. 4.

v. 27.

Matth. 26.v.15

Ioan. 3.

v. 16:

Rom. 8.

v. 32.

Psa. 67.

v. 31.

Psal. 21.

E 3 quid v. 13.

70 DE PASSIONE DOMINI.

quid hi tauri pingues in Chrstum irruentes effecerunt , nisi, quòd eum suis cornibus extulerunt, ut elevatus à terra, omnia traheret ad se ipsum? ac demum ipsi ut victimæ Domini suæ invidiæ incendiō conflagrarent. *Congregati sunt in atrium*, inquit , cur non in aulam , in clave interius ascenderunt? an quia profanum concilium erat in atrio inter media stinos turbámque famularem plebis arbitrio regendum : an potius, ut intelligemus, impiorum consilia agi sub dio & aperito cælo , nec proinde Deum latere? Quid autem consulebant? *Ut Jesum dolō tenerent.* Quàm bona resest Jesus, quem & ipsi tenere volunt: quis enim Sapientiam, quis Virtutem habere non cupiat? Sed ipsi hunc dolō cupiunt habere , cuitu vis benevolentia & caritate conjungi. Ipsi, ut necent, ut extinguant, ut perdant, querunt : tu, ut serves , & serveris. Sed illorum manibus mori debebat, ut tibi viveret ; ab illis dolō teneri, ut in tuos veniret amplexus : ergo ea semper adversarij nostri faciunt, quæ nobis prosunt, nihilque ab ipsis nocendi studiō suscipitur,

quod

quod non in nostram vertat utilitatem providentia Conditoris. Ecce altera Magdalenæ insectatio, tantò molestior, quanto inter viros Sanctiores orta, quid fecit? Ut jussu Domini ejus beneficentia prædicetur, ubicumque in universo mundo evangelium nunciatur. Optanda igitur hæc sunt odia, non timenda.

CAPUT VIII..

Institutum bona vitæ magnō animō esse capessendum.

Prima autem die azymorum accesserunt discipuli ad Jesum dicentes: Ubi vis paremus tibi comedere Pascha? At Jesus dixit: Ite in civitatem ad quendam, & dicite ei: Magister dicit: tempus meum propè est, apud te facio Paschacum discipulis meis. Posteaquam & Vitæ suscipienda ratio constitit, & repulsus est metus, qui à dæmonum & hominum oppugnationibus nascebatur, superest, ut rem ipsam magnō animō aggrediamur. In quo ad totius vitæ profectum Sancti viri tantum momenti ponunt, ut prodi-

72 DE PASSIONE DOMINI.

giosa illa magnorum Christianæ Religionis Heroum incrementa eò plerumque referantur, quòd semel ita se Deo trādiderint, ut ad quamvis alta & sublimia, si vellet, eum vocantem sequi non recusarent. Apparuit hic animus in Apostolis, qui vocati, relictis omnibus secuti sunt eum, ut intelligamus, eos, qui nullo discrimine omnia relinquebant, ab ipsis nutu & benevolentia sibi omnia promisso. Apparuit in Magdalena, quæ cùm primùm ex tot peccatis emersit, non

Lucæ. 7. sensim in amore crevit, sed statim dile-

*v. 47. xit multum, & plus Domino primo oculi-
cursu detulit obsequij, quām longo tem-
pore cum eo versati veteres amici defulsi-
sent. Apparuit in Paulo, qui vocatus è*

cœlo vocem illam infinitæ cuiusdam obe-

*Acto. 9. dientiæ indicem protulit: Domine, quid
v. 3. me vis facere? ad omnia se promptè ala-*

*critérque facienda offerens ideo, quòd sci-
ret, se cum eo loqui, à quo cum imperio
potestatem quoque omnem habere posset
id exequendi. Et, ut verbô concludamus,*

Psal. 80. à Deo per Davidem dictum est: dilata os

*v. 12. tuum, & implebo illud. Hoc est, quantò
nos*

nos latius cordis nostri angustias laxaverimus, tanto Deum in nos sua dona uberioris & largius effusorum. *Si potes credere, Mar. 9.*
inquit, omnia possibilia sunt credenti. Sed v. 23.
 haec melius ipsa Dominicæ Passionis enarratio nos docebit. *Prima die azymorum accesserunt discipuli ad Jesum dicentes: ubi vis paremus tibi comedere Pascha?*
Cum primum Deo feriari anima incipit,
& rejecto fermento malitiæ & nequitia in azymis sinceritatis & veritatis epulari, *I. Cor. 5.
 prima die (non enim procrastinandum est) Deo se sistat, ac magnō animō se illi offerat, ut, quocumque loco, quocumque apparatu excipi à sua creatura velit, cum non recusat excipere. Ubi vis paremus tibi comedere Pascha? Quid est, quod dicitis, pauperes, vagi, pescatores? Ubi vis? Ergo omnium ædium vos Domini estis? ergo ubique vos Christo convivium instruere poteritis? Poterimus, inquit, modo ipse mandaverit. Jubeat sibi in Pilati Prætorio instrui epulum, fieri; jubeat in Herodis Regia, non morabimur; Jubeat vel in Tiberij Cæsaris triclinijs, instituetur: à Domino universorum non est*

E s peten-

74 DE PASSIONE DOMINI.

petendum, nisi quid velit. Benedictum
cor, in quod tam sublimis, & Deo digna
ascendit cogitatio. Benedictum os, quod
Deo digna novit linguâ loqui. At nescio
quis nostrum, primum in opia suæ me-
mor, Christo Domino se non obtulisset;
deinde rationibus cum sua indigentia sup-
putatis timidè atque hæsitanter more ava-
ri hospitis invitasset. Domine, si vis
prandium tibi à me instrui, meminisse de-
bes, nihil mihi præter illud tuguriolum
esse: illic cibario pane, mensa vili, vilio-
ribus ferculis uteris, si voles: cæterum,
quod non valeo, id à me non exiges. Ru-
stice, ignare quo cum loquaris, an, si vel
ditissimus es, tuis opibus egere Deum
putares? Abjice istas curas, reijice sollicitu-
dinem hanc abste in ipsum, qui, quod jus-
serit, præstabit, ut possis. *Jacta super Do-*
minum curam tuam, & ipse te enutriet,
& sibi apud te convivium apparabit. Dic
ubi vis? nam poteris parare mensam in
deserto, qui tot millia hominum in solitu-
dine modico pane pavisti, & septem ac
duodecim ex eo sportas reliquiarum ple-
nas dedisti, ut ex indigentia & fame præ-

Psa. 54.
v. 23.

ter satietatem etiam lucrum referrent. Ubi vis, Domine? ubi vis paremus tibi comedere Pascha? Ubivis te excipiam? in cænobio, an in collegio, an in templo? quod tibi eligis in me palatium? quam tibi in me regiam fabricaris? Imperium enim tuum obsequia nostra prævertat, & jussæ fieri res ipsæ antè gestient prosilire, quām nos eas proferre conemur. O illos beatos, qui cum Deo dignis vocibus ac sensibus animi agunt! Nunquam enim non eorum amplæ expectationi divina largitas respondebit. Ecce h̄ic Apostolorum fiduciam Dominus approbans, & confirmans: *Ite, inquit, in civitatem ad quendam, & dicite ei: Magister dicit.* O voices, alij quām Deo ineptas, ac temeritatis arguendas! *Ite, inquit, ad quendam.* Quem? non exprimis? non designas? Perinde est, inquit, quemcumque in via offenderitis, meus est. Sic in ampla domo & copiosa familia potentes domini solent, non certum aliquem evocare servorum, sed aliquem jubere, illuc mitti, aliquem hoc illudve curare, nimirum certi, nunquam, qui eorum capessat imperium,

perium, intanta domesticorum copiâ defuturum. *Dicite ei: Magister dicit.* Ecce aliud magnanimæ fiduciæ argumentum. Non timebat Christus, ne, qui hoc audisset, ambigeret, quis ex tot Legis magistris, ac doctoribus id juberet, ne forte se à Gamaliele nuncium putaret accipere,

Ioann. 3. re, aut à Nicodemo, qui & ipse erat Doctor in Israel. Jam prædixerat, se Magi-

v. 10. strum unum esse; & licet multi magistri

Matth. 23. v. 10. vocarentur, tamen cùm ipse vellet, factu-

rum, ut, quos ipse doceret, agnoscerent vocem ejus, & scirent, nullum in terris esse alium præter se summum omnium Magistrum. Quis non ad hunc audiendum magnô animô accedat, qui multò verius, quàm antiquus, nescio, quis in Italia Pythagoras eam apud omnes auctoritatem obtineat, ut eum dixisse sit satis?

Ipse dixit: Magister dicit. Tempus meum propè est, apud te facio Pascha cum discipulis meis. Hæc verò verba existimet unusquisque sibi dicta. Quicumque es, qui Petro, Joanni occurris, ad quem à Deo missi, sive exterius Apostoli, sive interius Sanctæ cogitationes veniunt: Christus dicit:

dicit: *Tempus meum propè est. Satis ha-*
ctenus mundo vixisti, hoc, quod tibi reli-
quum est temporis, meum est. Laxa cor-
dis angustias, hospes Dei futurus. Ego (&
quia ego in Patre & Pater in me est) Ioa. 14
Pater quoque (& quia hæc Tria Unum v. 10.
sunt) Spiritus quoque Sanctus, ad te ve-
niemus, & mansionem apud te faciemus: I. Ioa. 5.
neque nos tantum, sed omnes tecum v. 5.
Apostolos ducam. Impleberis divinis mu-
neribus, Sanctorum in te Spiritus transi-
bit. Marcus adjungit, cum, ad quem
sunt missi, servum fuisse, qui lagenam a-
qua bajularet. Hic servus est calamitas
illa, infortunium illud, quô tu doceris,
Deo te obsequentem ac paratum exhibe-
re: qui, dum tibi plenam hydriam lacri-
marum affert, ob filij mortem, ob con-
jugis, ob dignitatis, ob rei familiaris a-
missionem, simul cum ea lætum & fau-
stum affert nuncium, te à Deo ad sacrum
aliquem religiosorum ordinem, aut cer-
tè ad vitam sanctiùs instituendam vocari.
Pergit idem Marcus: & ipse vobis demon-
strabit cænaculum grande stratum: & il-
lic parate nobis. Audis, quale Dominus
requi-

78 DE PASSIONE DOMINI.
requirat hospitium. Cænacula in summis
ædibus erant, quod & Græca vox hoc lo-
co significat, in qua habetur ὑπερέων. Su-
blimem oportet esse animum, grandem,
amplum, lucidum, ornatum, & præci-
puè solò seu pavimentō solidō, firmā in
bene constitutis constantiā stabilem. Hu-
miles, abjectos, angustos, pusillos animos
Christus non amat. Sed neque illud my-
sterio vacat, quod ait Marcus: *Dicite Do-*
mino domūs: & Lucas: dicite Patrifami-
lias. Nam fortè ideo tu ejusmodi hospiti-
um Christo minimè paras, quia vel nullus
domi tux Dominus, ac Paterfamilias est,
vel foris vagatur in compitis, dum Apo-
stoli fores pulsant. Redire ergo illum ad
sua oportet: necesse est, voluntatem tuam
atque rationem sibi constare, ac cæteris
omnibus animæ affectionibus imperare,
& ita nunciō Christi advenientis auditō
cænaculum illud instruere. Nemo est, qui
inopiam causare possit. Nemo, qui do-
mūs suæ angustias excusare. Tam laxum
amplūmque animum habemus, quàm vo-
lumus. Tantum autem velle debemus,
quantum hospes Deus requirit.

CAP.

CAPUT IX.

A perfecta purgatione peccatorum per Confessionem initium esse faciendum.

Cænâ factâ, cùm diabolus jam misisset Ioan. 13.
Aincor, ut traderet eum Judas Simo- v. 2.
nis Iscariotæ, sciens, quia omnia dedit
ei pater in manus, & quia à Deo exivit,
& ad Deum vadit, surgit à cæna, & po-
nit vestimenta sua, & cùm accepisset lin-
teum, præcinxit se: deinde mittit aquam
in pelvim, & cœpit lavare pedes discipu-
lorum, & extergere linteo, quô erat præ-
cinctus, &c. Nihil adhuc nisi votis, ac
propositis egimus. Ad ipsam rem series
Evangelicæ narrationis ex Joanne desum-
pta nos dicit. Ante omnia animus con-
fessione purgandus est, quam significat
pedum lotio, quâ Dominus discipulos suos
ad ritè suscipiendum Eucharistiæ Sa-
cramentum dignatus est præparare. Ne-
mo enim illotis pedibus Christum sequi-
tur. Cùm ergo hic perficiendæ vitæ pri-
mus sit gradus, magni refert, eum firmiter
collo-

80 DE PASSIONE DOMINI.

collocare : quod , ut faciamus , tria nobis
 præsens locus offert admonenda. Primum
 est necessitas hujus purgationis . Secun-
 dum , quid nobis sit expurgandum. Terti-
 um , quô pactô. Ac necessitas quidem ijs

Ioan. 13. verbis constat : *Nisi laverote , non habe-*

v. 8. bis partem mecum. Nam neque in super-

nam illam Hierusalem coinquinatum
 cor intrabit , neque ad consortium San-
 ctorum , qui , dum in terris sunt corpore,
 animô conversantur in cælis , admittetur
 quispiam , qui sordibus peccatorum adhuc
 sit adspersus. Quis autem nos eluere , ac
 purgare alias poterit , quam Christus Do-

Psa. 50. minus ? *Lava me ab iniquitate mea , &*

v. 4. *à peccato meo munda me , ajebat Regius*

Propheta , quoniam iniquitatem meam
ego cognosco. Nosse me sordidum , agno-
 scere me inquinatum possum , eluere me

4. Reg. ipse non possum. Lepra Naamanis nullis

6. v. 11. Babyloniæ aquis emundari potest. Nec

Matt. 2. satis est , cum Pilato ablueret manus co-

v. 24. ram populo ; hæret enim in corde macula

Nisi tu dederis aquam mundam , nun-
 quam mundabimur ab omnibus inquina-
 mentis nostris. Nec otiosè prætereun-

dum

dum ist illud dictum : *non habebis partem mecum*. Sunt enim fortè, qui, cùm aliquod in arcanis crimen habeant, quod tegunt, quod recondunt, quod Deum quoque vellent latere, si posset, nihilominus ita de rebus sacris, déque virtute, ac vitâ Christianâ loquuntur, ac si & ipsi de discipulorum numero essent : existimant enim, unius culpæ conscientiam, si de reliquo bene vivatur, perfectioni quidem obesse virtutis, cæterùm mīnimè obstare, quin Christum sequi, & in ejus scholâ & comitatu esse dicantur. Adversus hos Christi sententia est, nullam eos partem cum ipso habituros, quos ipse non laverit; quos autem Christus laverit, ijs nihil maculæ restat, nihil sordidum. Sed jam, quid sit nobis abluendum, ex eodem loco, quæ altera pars erat indicata, dicamus. Ac Petrus quidem metuens, ne excluderetur à Domini comitatu, tamquam sordibus, *Domine, ajebat, non tantum pedes, sed & manus, & caput, cui Dominus. Qui lotus est, inquit, non indiget, nisi ut pedes lavet.* Quid hoc sibi vult? aut cur putemus, Apostolos, antequam cœnæ ac-

cumberent, caput potius lavisse, quām pedes? cūm de capite abluendo nihil sacræ litteræ dicant, de pedibus Dominus ipse

Lucæ 7. cum illiberali hospite conqueratur: *Intra-*
v. 44. *vi in domum tuam, aquam pedibus meis*

non dedisti. Iterum hæc allegoricè dicta esse, non possumus ambigere, cūm paulò post addatur: *Et vos mundi estis, sed non omnes:* quod de Juda dictum Joannes interpretatur. Ergo allegoriam secuti dicemus, tria in nobis esse abluenda, Caput, Manus, Pedes. Caput Intentionis, Manus Operum, Pedes Affectuum. Ac Pharisæi quidem tantùm de Manibus abluendis sol-

Mattih. liciti erant: hinc tanta eorum querela,
15. v 22. quòd Apostoli non lavarent manus, men-

sæ accubituri: nam non nisi exte-
nis legis operibus vacabant. Denique cūm Christum voluntate atque affectu occiderent, ajebant: *Mundæ sunt manus noſtræ, nobis non licet interficere quemquam.* At Christus Dominus caput maxi-
mè ablui, ut pura sit mentis intentio, nec tantùm ablui, sed unguentis imbui, ac per-
ungi, ut Christum oleat: deinde manus quoque mundas esse; quam ob causam ad manus Sacerdotum abluendas

VAS

vas constitutum erat, quod mare æneum dicebatur, in cuius orâ disposita erant specula, ut, qui eò se conferret, dum manus lavaret, etiam caput, an mundum & omnis expers labis esset, intueretur. At qui lotus est, inquit Dominus, non indiget, nisi ut pedes lavet: nam post crimina operis, & intentionis abluta, superest, ut sordidi perpurgentur affectus, quos pedum nomine sacræ litteræ s̄epe compellant. Apostoli quidem, quoniam Christum sequabantur, nec intentionis, nec operis ullum crimen residuum habebant, superrant tamen ex consuetudine humana, vel ex ambulatione contractæ sordes à Domino eluendæ. At Petrus, qui ab initio se peccatorem erat professus, nondum se caput ac manus omnino puras mundasque habere credebat. Disce hinc de te abjectè sentire; disce cum Petro Dominum rogarē, ut & caput tibi intentionis, & manus operis, & pedes affectuum purgare dignetur: et cave, tuorum criminum memoriā deterrearis à secundis Christi vestigijs, dicásque cum Petro, antequam Petrus esset, & ex Christo, cui firmiter adhæsit,

84 DE PASSIONE DOMINI.

*Luc. 5.
v. 9.*

petræ nomen habuisset: *Exi à me Domine, quia homo peccator sum.* Quin potius cum eodem jam sapientiore, jam Præside Apostolorum & Capite dicio: quidvis Domine sit potius, quam ut à te ab jungar; quidvis potius, quam ut partem in te non habeam, cùm sis pars hæreditatis meæ, idémque sors, & caput, & summa spei meæ. Potius igitur ablueret dignare me supplicem, quam rejicere sordidum.

*Hebr. 1.
v. 3.* Venisti, purgationem delictorum facere; habes in me, quod quæsiturus è cælo descendisti. Verum quia Dominus iam surrexit è cænâ æternæ tllius felicitatis, depositit vestimenta gloriæ suæ, succinxit se linteo carnis humanæ, quam candidissimam suscepit ex Virgine; misit aquam mundam Sanguinis sui in pelvim æneam sacerdotalis eloquij, dum Sacramentum Pænitentiæ in Ecclesia instituit, & genuflexus ante nos paratus est pedes nobis ablueret: quid cessamus exuere calceos, id est emortuarum pecudum integumenta depolare, & pedes affectuum nostrorum ei denudare, ut eos purget ac mundet? Hæc nos contemplatio docet, non modò commissa

missa peccata , animi instituta atque consilia nostra esse in Sacramento pœnitentiæ detegenda , sed affectiones etiam nostras ac propensiones , licet enim hæc peccata non sint , in quæ propriè vis absolutionis , ac virtus Sacramenti cadit ; sordes tamen sunt , à quibus nos Dominus , si cū demissione & humilitate exoretur , abluere ac purgare dignabitur . Sed eadem rursus contemplatio aliter instituta nos etiam commodius docebit , sacram exomologesim facere . Nam quia Dominus dixit , exemplum se nobis dedit , ut , quod ipse fecisset , hoc nos deinde faceremus , apparent , imitandum esse nobis Exomologesim facientibus Salvatorem , id mysterium peragendum . Tres partes Sacramenti Pœnitentiæ sunt : Contritio , Confessio , Satisfactio . Contritionis suscipienda documentum si queris , ecce , id habes in verbis Evangelistæ : *Cænâ factâ: hæc cæna postrema Christo fuit.* Claude tu quoque cænas , & confessiones tuas , finem impone delicijs , nuncjum remitte lasciviæ . Cùm diabolus jam misisset in cor , ut traderet eum Judas Simonis Iscariotæ , sciens , quia omnia de-

86 DE PASSIONE DOMINI.

dit Ei Pater in manus, & quia à Deo exi-
vit, & ad Deum vadit. Duo recogitavit
Christus: primùm Judæ peccatum, ac dæ-
monis in eo fallendo seducendóque a-
stum. Tum suam cum Deo Patre Volun-
tatis atque Essentiæ communionem. Duo
tibi quoque sunt cogitanda, ut aëtum con-
tritionis absolvas: Peccatum, Dæmon, à
quibus recedas, quibus abrenuncies, quæ
detesteris: Deus, ad quem convertaris,
quem ames, cui ita cohæreas, ut ab eo nun-
quam sejungâre. Memineris, diabolum ti-
bi quoque misisse in cor, ut hæc peccata
committeres, ac proinde commissa exse-
crare, abominare, exhorresce non minùs,
quàm ipsum illud stygium monstrum,
quo suasore & auctore patrâsti. Memine-
ris altera ex parte, Deum tibi omnia quo-
dammodo in manibus dedisse, dum te ho-
minem fecit, de quo dictum est: *omnia sub-
jecisti sub pedibus ejus*, dumque te ipsum,
qui parvus es mundus, in manu consilij tui
posuit, quodque plus est, se suumque Fili-
um, ejusque Sanguinem ac merita tibi tra-
didit, ut eis uterere pro arbitrio. Postre-
mò memineris, te à Deo exisse, cùm ejus
opus & creatura sis, & ad Deum tendere,

cùm

Psa. 8.
v. 7.

cum non alius tibi sit finis propositus: id tecum ipse versans, & quantum inde aberraveris, unde existi, quam longe ab eo te averteris; convertere tandem ad Dominum Deum tuum in toto corde tuo. Hancenius Contritio. Nunc de Confessione verba, quae sequuntur, accipies. Multa debet habere Confessio; nam & solers ac diligens esse debet, & aperta, ac nuda, & humilis, & fortis, & lugubris, & attenta, & integra. Cerne Dominum, omnia ista tibi exhibentem. *Surgit à cena,* inquit, res est seria confiteri. Surge à mensis, abstine à poculis, sobrium hominem requirit hoc opus: *Fac, quod dico, fili mi,* inquit Salomon, cum eo loquens, qui velit fidem suam alteri obstrictam repignerare, & nos ijs verbis utemur pro eo, qui animam suam velut pignori datam dæmoni recuperare contendat: *Discurre, festina, suscita amicum tuum,* id est, te ipsum, tuumque animum sopitum: *ne dederis somnum oculis tuis,* nec dormitent palpebre tuæ. *Eruere quasi damula de manu,* & *quasi avis de manu aucupis:* regredere per omnes vitæ tuæ cursus, relege vestigia

Prov. 6.
v. 3.

viarum tuarum, repele quascumque sedes
 incoluisti, quæcumque latibula cogitatio-
 num tuarum, dum à Deo profugus vag-
 ris habuisti; pone ratiooem cum anima
 tua, & vigili mente numerato, quicquid
 æris alieni cum Deo contraxisti. Sequi-
 tur: & ponit vestimenta sua. En-
 demissio, en aperta & nuda simplicitas, ac
 sinceritas. Depone paludamentum Impe-
 rator, Trabeam Rex, purpuram Satrapa,
 Chlamydem miles, togam Senator. Om-
 nes ante hoc tribunal pares stamus. Hæc
 una est judiciaria sedes, in qua ille unus
 sedet auctoritate primaria, quia, quod u-
 nus sit immunis à culpa, omnium unus est
 judex. Exuere vestimentis gloriæ tuæ, &
 indure saccum ac cilicum, venturus ad
 Christum, reum te agnitus. Pone eti-
 am omnia excusationum integumenta,
 pone velamina fraudum, fallaciarum pal-
 lia, æquivocationum diploides, hoc est,
 duplices amictus, ne pro confessione,
 quam paras, induaris, sicut diploide, con-
 fusione tua. Tunicatus, ut quondam A-
 v. 22. dam, ante judicem stabis, & quia pallium,
 quo te obumbres, non habes, aperte &
 clarè loquérис. Sequitur: Et præcinxit se:
 Præ-

Ps. 107.

v. 29.

Gen. 3.

v. 22.

Præcingere & tu: *Accinge sicut vir lumen
bos tuos*, noli mihi esse sicut Evā imbellis,
 quæ in patrando crimine tam audax fuit,
 ut vel Deum ipsum putaret se posse fallere,
 in confitendo tam fuit abiecta, ut diceret *Gen. 3.*
 se à serpente deceptam. Nolo, mu- *v. 13.*
 liebrem verecundiam post factum inuti-
 lem ac noxiam suscipias, quam oppor-
 tunius fuisset antè suspicere; dic cum Da-
 vide viro strenuo & cordato, dic disertè,
 ac rotundè: *Peccavi*. Sequitur: *Misit a-* *2. Rege.*
quam in pelvim. Hoc jam superesset, ut *12. v. 30*
 lacrimarum uberem copiam profunderes;
 sed, si aret oculorum vena, si deest fletus
 capitis, non desit luctus cordis, non desint
 saltem suspiria. Postremò, quia Dominus
 neminem discipulorum omisit, cuius non
 ablueret pedes, nec Petrum repugnantem
 omisit, nec Judam, à quo abhorrebat ip-
 se, præteriit; id nobis agendum est, ut nul-
 lum peccatum prætereamus, quod non ex-
 purgemus, non id, quod difficile memo-
 riæ occurrit, ac velut lavari metuit, ac re-
 cusat, ut Petrus, neque id, quod tu attinge-
 re nolles, à quo abhorres, ut Christus Do-
 minus abhorrebat à Juda; omnia ordine

F S recen-

90 DE PASSIONE DOMINI.

recense. Restat de Satisfactione dicere. Eam partem Christus Dominus est visus indicare, dum paulò post Apostolis idem, quod ipse peregerat, opus demissionis & caritatis injunxit. Sed pleniùs uberiùsque nos docuit pro peccatis pœnas sponte suscipere, dum statim addidit: *Non est servus major Dominô suô*. Ut profectò videant ac discant servi, debere se pœnis sponte susceptis propria peccata luere, cùm Dominus tot acerbis cruciatibus expiarit aliena.

CAPUT X.

*Eucharistiam nobis à Domino
relictam esse, hujus vitæ ad Passonis ex-
emplar instituendæ monumentum
& robur.*

Matth.
26. v. 26

Luc. 22.
v. 19.

Conantibus autem eis, accepit Iesus Panem, & benedixit, ac fregit, deditque discipulis suis, & ait: accipite, & comedite: *Hoc est corpus meum*, &c. & ex Luca: *Hoc facite in meam commemorationem*. Expiatis confessione animis, & velut ex morte lethalis culpæ renatis, cibô o-

pus

pus erat, quô robur acquirerent ad novæ
vitæ institutum capessendum. Datur ergo
Eucharistia, cuius duo sunt munera, duó-
que nobis præstat beneficia: alterum, quòd
præteritæ Passionis est commemoratio, &
gratiarum actio; alterum, quòd vitæ no-
stræ, ad illius exemplar institutæ, est robur
& firmamentum. Et, quòd ad primum
quidem attinet, necessarium erat nobis
Dominicæ Passionis aliquod perenne mo-
numentum: nam & omnium rerum im-
memores & oblivious sumus homines, &
maximè beneficiorum, quæ, qui dant,
marmori inscribunt, qui accipiunt, aquis
insculpunt. Nihil homini gravius onere
accepti beneficij est, quod, quia ferre non
potest, libenter aut ingrata abnegatione
rejicit, aut saltem rustica oblivione depo-
nit. Hoc verò Christi Domini in nos be-
neficium tantò magis periclitabatur obli-
vioni mandari, quantò erat & minùs tem-
pore ac locô præsens, & gravius nobis o-
nus afferebat. Quoties curæ occurrunt,
quæ aliquod nobis impositum onus mole-
sti operis commemorant, solemus eas à
nobis longè agnitas rejicere. Vetus pro-
verbium

verbum est, *Seria in crastinum, hodie vivamus.* Præterea cùm vita ad Passionis exemplar instituta à communī consuetudine tam longè abhorreat, quis unquam ejus inter hæc vitæ vulgaris exempla meminisset? Verùm quid potissimum institeret Dominus, quô nos sui beneficij, ac nostri officij semper admoneret? Nam quidquid illud esset, ejus quoque homini prompta esset oblivio. Omnia enim oblidiscimur, etiam nostrî. Unum est, cuius oblidisci nos natura non patitur: cibus. Hunc enim quotidie sumimus, eâ nos stimulis non levibus excitante. Hoc ipsum igitur Domini Providentia Passionis suæ voluit esse monumentum, ut, quia sine cibo ullo die esse non possumus, ne sine hujus quidem saluberrimæ Passionis memoriam esse possemus. In eo autem admirabilis, planèque divina se prodit ejus & virtus & sapientia, quod hujus memoriarum non ad specimē tantum, sed revera cibo huic inserendæ, inimitabilem viribus humanis & inexcogitabilem ingenio potuit inventare rationem. Quid enim habebat commune cum Christo cibus? quid simile Passioni

sioni panis & vinum : Imò quid tam dissimile Salvatori, quam cibus, ex quo fuit nostræ perditionis exordium : & quid tam à Passione diversum, quam comedio, cum hæc delicias habeat, illa cruciatus ; hæc ordinetur ad vitam, illa ducat ad mortem ? Deinde quo pacto, quæ semel peracta est actio, rursum peragi posset : Christò præsertim jam in cælum recepto, & omnis humanæ imbecillitatis experte : Verùm hæc aliaque omnia Dei sapientia, Dei potestas una superavit. Invénit modum sapientissima caritas, ut, quod Christo fuit durum pati, id esset nobis dulce meminisse. Reperit viam, quâ & semel mortuus semper viveret ad interpellandum pro nobis, & tamen quotidie pro nostra excitanda memoria mystica immolatione moreretur. Mysticam autem cum dico, non fictam, aut imaginariam tantum, sed veram, incruentam tamen, & omnis in Christo læsionis immunem. Etenim dum Sacerdos ita panem in Christi Corpus consecrat, ut ex vi eorum verborum Sanguis non veniat, itaque vicissim vinum in Sanguinem, ut ex eorum verborum vi Corpus non

94 DE PASSIONE DOMINI.

non veniat, fit, ut in esse mystico seu Sacramentali, ut loquuntur Theologi, Sanguis separetur à Corpore: quod cùm fit, sequentib⁹ Sanguinē spiritib⁹, qui sunt vehiculum animæ, mors necesse est sequatur animantis; atque adeò quotidie ante oculos nostros incruentâ veráque immolatione Christus crucifigitur. Quid dicimus, qui Christi Passionis immemores sumus? Hoc iam pejus est & gravius: non enim id à nobis petitur, ut Passionis antiquæ meminerimus, sed id exigitur, ne ab ea, quæ sub oculis nostris quotidie fit, oculos avertamus. Aspicite in eum, quem confixistis, ingrati mortales. Ecce, ut obliterati beneficij memoriā vobis redingeraret, nō veretur id nobis quotidie nova immolatione renovare. *O insensati homines! quis vos fascinavit, ante quorum oculos Jesus Christus quotidie crucifigitur, ut ei spectaculo tam leviter attendatis?* Imò etiam, ut, cùm Sacrificio adestis, alia omnia præter ipsum sacrificium cogitetis. Quid faciet Christus, ut vos eò adducat aliquando, ut Passionis ipsius velitis subinde meminisse? Si rursum se tradens, rursum

Gal. 3.

v. I.

sum immolari se permittens, & clamans
inter hæc, *Facite in meam commemora-*
tionem, nec voce, nec factō ad tantæ rei
spectaculum excitare vos potest, quaten-
dem arte, quā viā id impetrabit? Num ex-
pectas, ut tum demum Passionis Domini-
cæ recorderis, cùm in nubibus apparebit
signum filij hominis, & plangent omnes
tribus terræ? Neque id potuit divinæ satis
esse bonitati, ut memoriam nobis mirabi-
lium Passionis suæ in cibo reconderet, per
se grato ac suavi, quem ideo, rece-
dente substantiâ panis & vini, accidentia
voluit nuda retinere, ut appareret, eum
palato hominum illa servâsse, quin etiam
huic cibo adderet mirificam spiritualem
dulcedinem, & ut sacræ litteræ loquuntur,
omne delectamentum, & omnem saporem Sap. 16,
v.10.
suavitatis. Quô simul ad id capiendum,
& Passionis Domini mysteria sacra reco-
lenda, animi & corporis degustata jucundi-
tate, traheremur, ut, si minus amore ipsius,
saltē nostræ suavitatis affectu, si minus,
ut compateremur tam acerba patienti, saltē
ut ex ejus commemorandis cruciati-
bus tanta animi jucunditate frueremur, ad
cibum

96 DE PASSIONE DOMINI.

cibum hunc sumendum alacres promptique accederemus, et vel hinc disceremus, non esse acerbam Domini Passionem iis, quibus cælestia sapiunt, sed in ea panem vitæ esse, & substantiam dulcedinis Domini Salvatoris ostendi. Præter monumentum autem, quô in memoriam nobis Domini Passio revocaretur, necessarium erat robur, & fortitudo animi, ut eam strenuè imitaremur, atque ad ejus exemplar vitam nostram institueremus. Id quoque hic cibus habet; omnibus enim modis panis hic vitæ cor hominis confirmat ad se^ttanda Christi vestigia, quibus humana mens confirmari potest: primùm ac maximè internæ gratiæ collatione, quæ propria huic Sacramento est, velut altrix & vegetatrix virtutis, ac succi sanguinisque spiritualis creatrix. Mens enim, ut canit Ecclesia, in hoc Sacramento impletur gratiâ. Secundò propositione præmij, quod statim addit Ecclesia: *Et futura gloriæ nobis pignus datur:* nam qui tantæ gloriæ non modò expectationem aut spem, sed pignus in hoc Sacramento habere se cernit, is magno animo brevem Passionis

Sap. 16.
v. 21.

sionis diem feret, & stadium hoc à cæna ad crucem magna alacritate percurret. Tertiò ipsa Communione, quod nomen huic Sacramento proprium est; Communicantes enim Christi Domini Corpori & Sanguini unum cum eo efficiuntur, ut, quæcumque ille patitur, & nos pati oporteat, & simul nobis Spiritus Christi Jesu communicatur, ut & vita Jesu manifestetur in corpore nostro: denique ideo communiamus huic symbolo Passionis Domini, ut ejusdem Domini Passionibus communicare discamus, ne, qui jucundatus est in mensa Domini, gravetur in horto tristari ac mærere cum Domino, utque is, qui Sanguinem hausit Christi, suum quoque sanguinem sit paratus præbere pro Christo. Et sanè intolerabile quiddam est, & vix bene ullo criminis aut insaniae nomine satiexprimendum, velle nos Domino cæli & terræ pasci, & nolle eum sequi, nolle sectari. Paucis nummis auctoratus miles Duci suo libertatem suam addicit, corpus & sanguinem cuivis hostili paratus offerre feritati: nos toto Ducis nostri ac Dei Corpore & Sanguine sumpto, cuius vel unâ guttâ totius Universi salus

2. Cor.
4.v, 10.

nimir cardo emitur, nondum adduci possumus, ut ejus latus stipare velimus, & debitum, etiam citra stipendum, ei praestare famulatum. Postremum, quod in hoc Sacramento nobis ad vitam instituendam ad Passionis exemplar magnas vires addit, est Gratiarum Actio; est enim hoc Sacramentum gratiarum actionis, unde etiam nomen invenerit, ut Græca voce Eucharistia dicatur. Quoties igitur hoc sumimus, cum pro ceteris omnibus beneficijs gratias agimus, tum pro eo maxime, quod nos ad vitam instituendam ad Passionis exemplar vocaverit. Altissima ea vocatio est, & summam continet perfectionis humanæ. Nulla alia gratiarum actionem tantum beneficium compensari recte poterat, præterquam hac unam, ut, qui se nobis dedit, eum nos ipsi offerremus. Dum autem ita ei gratias agimus, sit ut & nos ad vitam ad id exemplar magis magisque conformandam excitemur, & grati animi significacione divina in nos beneficentia provocetur.

CAP-

CAPUT XI.

*Purganda esse vitia sermonis
noſtri, ad ejus exemplar, quem Da-
minus post canam habuit.*

Et hymnō dictō exierunt. Inter cæ- Matth.
26.v.30
nam & exitum adhortum, Matthæ-
us interjicit solum hymnum: at Lucas,
& Joānes, multos & Apostolorū inter se, &
cum ijs Christi Domini sermones
intervenisse, commemorant. Quid dice-
mus: nisi recte unius hymni nomine om-
nes Christi Domini & Sanctorum venire
sermones; quicquid enim Sancti viri lo-
quuntur, hymnus est: *Domine labia mea
aperies & os meum annunciat laudem
tuam*, inquit Regius Vates, ac si diceret,
non in aliud unquam dicendi munus hæc
labia aperientur, nec in alia unquam ver-
ba flectentur, quam quibus tua Domine
laus concelebretur: Ecce alter nobis divi-
nior Magister Apostolus, *Si quis loquitur,* Psal.50.
v.17.
inquit, quasi sermones Dei. Quid hoc est?
jubēsne nos Deos esse, qui homines su-
mus? & instar Deorum esse, cùm loqui.

G 2

mur,

*I Pet. 4.**v.11.*

mur, qui miseri sat̄is nobis sup̄erque præ-
 stare videmur, cùm in loquendo nos ut ho-
 mines gerimus, cùm plerumque aut velut
 aves stridulæ garriamus, aut instar bruta-
 rum pecudum, quarum affectus imitamur,
 feros rugitus, & belluinos planè sonos e-
 damus: *Ego verò, inquit Paulus, jubeo*
vos ita loqui, ut omnia, quæ dicitis, vel
Dei ad homines, vel homnis ad Deum
verba videantur. Ergo postquam ad Do-
 minicæ Passionis exemplar vitam institue-
 rimus, à peccatis omnibus eorūmque pra-
 vis affectionibus confessione purgati, &
 Communione vitæ refecti, primūm om-
 nium aggrediamur oris vitia reprimere:
 non ea tantūm, quæ nobis volentibus in
 sermone peccantur; hæc enim confessione
 sublata jam ponimus, sed ea etiam, quæ
 Jacob. 5. imprudentes delinquimus: nam si quis
 v. 2. in verbo non offendit, hic perfectus est
 vir. Estque hæc vitæ spiritualis prima
 purgatio, quam statim post suam vocatio-
 nem accepit Isaias, cùm ab Angelo os e-
 jus carbone contactum est, quem tulerat
 de altari. Quid autem est præceptorum,
 quod in eo genere desiderari possit, cujus
 hoc

hoc loco non facile subjiciatur exemplar? Nunquam in familiari sermone tamdiu versatus cum Apostolis Dominus legitur, quām post cēnam , non modò quòd supremum esset hoc tempus , sed maximè, quòd ijs sermonibus nos vellet instruere, ut & tacere & loqui tempestivè disceremus. Illud enim tempus est , quō maximè lingua in omne vitiorum genus fertur effrænis ac præceps, cùm animus vinô incaluit , cùm epulis mens gravis, velut soplit' auriga, demissis habenis linguam patitur exorbitare , quā velit. Ad convivalia igitur colloquia suo sermone moderanda Christus & tamdiu locutus est , & loqui Apostolos suos voluit , ut in ipsis omnes eorum posteros edoceret. Linguae vitia , etsi planè infinita sunt , quam proinde Jacobus appellat *Universitatem iniquitatis*, nihilominus in tria meritò distinguuntur: in Verba Vana, Noxia , & Impia. *Trifida* enim est lingua serpentis, & lingua tertia multos dicitur perdidisse. Vana verba sunt , vel quæ inania veritatis, vel quæ vanô studiô ac fine ex ore prodeunt, vel quæ nullô, Mendacia , Jactationes,

G 3

Verba

Jacob. 3.

v. 6.

Eccl. 28.

v. 16.

Verba otiosa : atque hæc in levissimis linguis vitijs habentur , quibus addantur licet scurrilitates , ludi & quivocationum , ironia , & quæ in eadem classe sunt nugæ . Aulicæ hic est eloquentiæ apparatus , & militarium pompa verborum , & quicquid ferè dictu putatur urbanius , ex hoc myrothecio est . Illud antiquum , est est , non non , rusticitas putatur , ac si Jesus meus , qui ita locutus est , non & ipse è præclara Regum familia fuisset . Huc tandem ista versutia loquendi rediit , ut , qui minùs loquendo sua sensa aperiat , is melius loqui putetur , cùm sanè institutæ ad aperienda animi sensa sint voces . At non ita Dominus hoc supremo sermone : *Amen Amen dico vobis* : quid alienius à mendacio , quàm geminata contestatio veritatis ? *Unus vestrum me traditurus est* : quid ab & quivocatione semotius , quid sincerius , quid gravius ? Et sanè decet eum , qui vitam ad Passionis exemplar formare decreverit , semel ita apud se statuere , nugas jam se , & lusus fallaciásque verborum , & quas urbanitates vocant , hac vita suscepta non decere . Sic ergo sibi ipse dicat : *Satis nugarum*

rum est, satis facetiarum, satis argutiarum; satis aulicum egi, in posterum, ut Christianum agam, danda opera est; Christi loquendi modum & stylum malo, quam hujus ex aulicis aut illius imitari. Jactationes verò, & gloriaciones hoc sermone postremo Christus Dominus severè coercuit. Cùm enim inter Discipulos contentio facta esset, quis eorum videtur esse major, & proculdubio quisque de se, aut saltem de eo, quem provchere vellet, magnificè loqueretur, eum sermonem Dominus intercidens docuit, id Euhnicum esse, non Christianum. Inter gentium Principes, & eorum asseclas eam contentionem, non inter Christi discipulos locum habere, qui tantum deberent modestiâ & animi demissione certare. Postremò nihil in hoc toto convivali Christi sermone ridiculum, nihil vanum, nihil mordax reperies, sed omnia seria, vera, simplicia, solida. Sic tandem loqui disce, & facies, quod è re tua fuerit. Altera gravior est classis vitiorum oris, quæ verba noxia continet. Hujusmodi sunt, quæ vel audientem lèdent, ut convicia, vel alte-

rum absentem, ut calumniæ, detractio-
nes, murmurationes, vel denique ipsos lo-
quentes, ut verba obscena, & adversan-
tia puritati. *Hæc sunt, quæ ex ore prode-
unt, ut ait Salvator, & coinquinant ho-
minem.* In unversum autē hæc verba, vel
animum proferentis & proximi, pravis
cogitationibus & occasione peccandi læ-
dunt, vel famam violant. In hoc verò
Domini sermone verba omnia ad utilita-
tem audientium pertinent, nihil in eo est
noxiū, nihil non sanctum & salubre.
Famæ verò proximi tanta cura est, tanta
parsimonia, ut Judæ quoque scelestissimi
proditoris nomini parcatur ; cùm enim
necessæ esset ad Discipulos confirmandos,
tollendā inque scandali occasionem, palam
omnibus promulgari, nec proditionem,
nec proditionis auctorem Domino fuisse
ignotum, id ille ita facit, ut, quantum po-
test, Judæ famam tueatur. *Unus vestrum,*
inquit, me proditurus est. Deinde quia
necessæ erat exprimere, quisnam is esset, id
in aurē uni dicit: *Qui intingit mecum manū*
in paropside, hic me tradet : neque
tum nomen ipsum proditoris protulit, ut,
quan-

quantum fieri posset, ejus ignominia vitaretur. Quid nunc excusationis illi habent, qui tantum de rebus alienis licentiâ loquuntur? qui cum vilis necessitas cogit, vulgare crimen alienum, id ita faciunt, ut multa proferant, quæ silere potuissent. Illud etiam adnotandum est, Salvatorem, cum, Judam ipsum palam arguere, putaret, ad ejus salutem plurimum momenti allatum, ita sermonem temperasse, ut & ipse agnosceret se notari, & reliquis id esset ignorum: ut, si forte resipiscere vellet, id facere ei omnino integrum esset. *Unus vestrum*, inquit, ac deinde manifestius ipsum allocutus, *Quod facis*, inquit, fac citius: quod cæteri Apostoli aliqua alia de re dictum intellexerunt. Discamus alienæ famæ parcere, cuius & minus reparabilis est jactura, & gravius quam fortunarum, vitaque ipsius plerisque hominum dolet. Tertium linguæ vitium, idque omnium pestilentissimum, ac deterrium est, quod Deus ipse violatur: *Posuerunt*, inquit, *in cælum os suum*: Sive quis Deum, quem corde credit, recuset, cum opus est, ore confiteri, & quod majus est ne-

G 5 fas,

fas, abneget, aut certè verba in eum impia & execranda proferat, sive corde etiam impio cogitationes, adversùs Deum, ejusque Ecclesiam ac Religionem impia mente conceptas, ore depromat. Si quid est, quod eum cavere oporteat, qui Christum Dei Verbum decrevit imitari, maximè est genus omne verborum, non dicam impium, sed minus Religiosum ac pium. Consuetudo jurandi, Deique ac sacrarum rerum nomen ad vana quæque, & saepe minus decora promendi, immantè quantum ab hoc vitæ studio distat: Christus, Dei sermo & Verbum, quicquid loquitur, Patris est laus & gloria. Christianum os, quod crux Domini tam saepe consignat, non in aliud decet, quam in laudem sui Conditoris aperiri. Hymnum canentes igitur cum Domino exeamus, hoc est, sic omnia oris nostri verba modulantes, ut in omnibus laudetur Deus, & Pater Domini nostri Jesu Christi. Quod maximè fiet, si precationum quoque sacrum studium nobis cordi fuerit, & vitulos labiorum nostrorum Domino immolemus; id enim sacrificij genus Domino gratis.

gratissimū est, quô ipsum hominis cor, ipse quodammodo spiritus in verba formatus offertur. Ipsa hac, quâ vivimus, inspiratio, si in Dei laudem dirigatur, rectè ipsi vivere dicemur. Hactenus Vitæ Spiritualis exordium, quod Viam Purgativam Magistri vocant; nunc ad Illuminativam transeamus. Incipientium hactenus studia contemplati sumus, nunc proficiunt incrementa cernamus. Et quoniam Dominus hymnum dicens egreditur, nos quoque compositis animæ nostræ potentijs ad concentum laudémque divinam, ejus auxiliō invocatō, è cænaculo, id est, vitæ communis & vulgaris consuetudine ad orationis locum spiritalium profectuum passibus exeamus,

INSTI-